ციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

პარასკევი 6 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული [illegible] სით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, [illegible] пр. 199. Редакція „Эртоба". [illegible] გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 190 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 190

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ღრმად დამწუხრებულნი მშობლები ანნა და გიორგი, ცოლი სონა, შვილები: ნინა, შალვა და არჩილი. სიდედრი ლიზა და სიმამრი მიხეილი, სიმამრისშვილი იოსებ შარაძე მეუღლე თამროთი; ბიძაშვილები: სონა, ლოლა, და დათიკო აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ უდროვოთ გარდაცვალებას

ალექსანდრე გიორგის-ძე ჯაფარიძის.

პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე მიცვალებულის ბინაზე ოლგინის ქუჩა სახლი წილოსანის № 54 დაკრძალვა მოხდება შაბათს 7 ენკენისთვეს წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. მიცვალებულს გამოსვენებენ დილით ათ საათზე. წირვა და პანაშვიდი დაკრძალვის დღეს ვერის სასაფლაოს ეკლესიაში.

(2—1)

ღრმად დამწუხრებული და სალომე შვილებით: ნადე, პართე, ივლიტა, პარასკევა და ლუბა ჩახავეები; ბიძაშვილები, ნადია წურქავასი, ეფროსინე თუთბერიძისა; მართა, პასიკო, ლავრენტი, ფედო და ვალე წურქავეები; დეიდაშვილი კესარია ბაჩილავასი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ სოფელ გუჯეთში (სენაკის მაზრა) მთავარ ანგელოზის ეკლესიაში, კვირას, 8 სექტემბერს (ახალ სტილზე) გადახდილ იქნება ექვსი თვის წირვა და პანაშვიდი

მარია (ფუთუ) დავითის ასულის სოსელიას

სული მოსახსენებლათ.

განცხადება

თფილისის საფერშლო სკოლის მოწაფეების მშობლების საყურადღებოთ.

ამით ვაცხადებ, თანახმათ სახალხო სამინისტროს განკარგულებისა, რომ პირველი კლასი საფ. სკ. გაეროვნებული იქნება. გამოცდები ორ საგანში იქნება: ქართულ ენისა და არითმეტიკაში. მისაღები და განმეორებითი გამოცდები დაიწყება 19 ენკენისთვიდან, ხოლო სწავლა 22 ენკენისთვეს.

პანსიონი არსებული თფილისის საფერშლო სკოლასთან ამიერიდან დაიხურა და მშობლები მოვალენი არიან თავიანთ შვილებზე იზრუნონ. ყველა პანსიონერები დღეიდან გარედან მოსიარულე მოწაფეების რიცხვში გადაირიცხებიან.

(2—2) სკოლის გამგე დ. ა. გედევანიშვილი.

სახელმწიფო თეატრი

კვირას, 8 ენკენისთვეს 1918 წელს, დილის 11 საათზე, საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელი რუსეთში გაბრიელ ხუნდაძე წაიკითხავს მოხსენებას რუსულათ

დღევანდელ რუსეთის მდგომარეობაზე.

შინაარსი: 1. საბჭოს რუსეთის ტერიტორიალური ფარგლები ა) ჩეხო-სლოვაკების და მოკავშირეთა სამოქმედო ასპარეზი. ბ) ხალხის განწყობილება მათთან. 2. საბჭოთა მთავრობა ა) საბჭოთა მთავრობის წარმოშობა, ბ) მისი პოლიტიკა საერთო—სახელმწიფოებრივი და ეკონომიური თვალთახედვით. 3. სხვადასხვა საზოგადოებრივი ძალების განწყობილება მთავრობასთან. 4. საბჭოთა მთავრობის ნაციონალური პოლიტიკა. დასასრულში შეიძლება შეკითხვის შეტანა უკამათოთ.

ადგილების ფასი 1—5 მანეთამდე. ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში 11—1 საათამდე და 6—8 მდე. (3—1)

8 კლასიანი ქალ-ვაჟთა უფლებიანი გიმნაზია

ე. ს. გილანიშვილისა.

გამოცდები და მიღება ყველა განყოფილებებში და კლასებში იწყება 10 ენკენისთვიდან, სწავლა კი 20 ენკენისთვეში; მე 4 კლასში მიიღებიან აგრეთვე კურსდამთავრებული ქალები რკინის გზის სკოლებისა გამოცდით. მხოლოდ ენებს ფრანგულს, გერმანულს და ლათინურს გაივლიან იქვე გიმნაზიაში ცალკე კურსებზე წლის განმავლობაში. მისამართი: ნაძალადევი, ლოტკინის ქუჩა, 30, 10—1 საათამდე. (3—1)

დასავლეთის ფრონტზე

ორ თვეზე მეტია დასავლეთის ფრონტზე სასტიკი ბრძოლა სწარმოებს. მთელი კაცობრიობის ყურადღება აქეთკენ არის მიქცეული.

პირველათ გერმანელებმა შეუტიეს და რამდენიმე ათი ვერსი წინ წაიწიეს. ასეთ სწრაფ წინ წაწევას გერმანელთა სარეზერვო ჯარის დასუსტება, ანუ სწორეთ რომ ვთქვათ, ზურგის გატიტვლება მოჰყვა და ახალი პოზიციების გამაგრება-შენარჩუნება შეუძლებელი გახდა.

ამით ისარგებლეს შეთანხმების სახელმწიფოების სტრატეგებმა,—მოგერიებიდან აქტიურ შეტევაზე გადავიდენ და ძლიერი იერიშების მოტანა დაიწყეს. ამ ჟამად ისინი ყოველ დღე წინ მოიწევენ.

მართალია, ინგლის საფრანგეთმა და ამერიკამ დასავლეთ ფრონტზე დიდ ძალი ჯარებს მოუყარეს თავი, მათი ზურგის ჯართა რიცხვი თორმეტ მილიონს უდრის, მაგრამ გერმანიის უკან დახევა და მის მიერ გამაგრებული პოზიციების მიტოვება მხოლოდ და მხოლოდ სტრატეგიული თვალსაზრისით არ აიხსნება, გერმანელების დასუსტებით არ არის გამოწვეული.

ამას უფრო ღრმა პოლიტიკური და საერთაშორისო ძალთა განწყობილების მოსაზრება უდევს სარჩულად. სტრატეგია და ფრონტზე გამარჯვება, წინ წაწევა მუდამ მთავარ მიზანს ემსახურება. დღეს იმპერიალისტურ ომს ყოველი მეომარი სახელმწიფო ბაზრების გაფართოებისათვის და ახალ ადგილების შეძენისათვის აწარმოებს. ამ მიზნით არის გამოწვეული მიმდინარე ომი და ეს მიზანია მამოძრავებელი ფაქტორი.

კაპიტალისტურ სახელმწიფოებს ბაზრები და ნედლი მასალის შესაძენი ადგილები სჭირიათ და ამან აიძულა ისინი მსოფლიო ომი გამოეწვიათ. იქ, საცა ისინი ეკონომიურათ გაბატონდებიან, ადრე თუ გვიან პოლიტიკური მბრძანებლებიც იქნებიან და ამ მისწრაფებას, ვიმეორებთ, უქვემდებარებენ სტრატეგიას,—ომის მოგების მიზანს.

ვინ არ იცის, რომ ამ ჟამად ბრძოლის ასპარეზზე ორი, ერთი მეორის მოწინააღმდეგე კოალიცია, შეთანხმებისა და ცენტრალურ სახელმწიფოების იმპერიალისტები იბრძვიან და ერთი მეორეს ბატონობაში ეჯიბრებიან. ოთხი წლის განმავლობაში განუწყვეტელი ბრძოლაა და ჯერ ჯერობით არც ერთ კოალიციის საბოლოვო გამარჯვებაზე არაფერი არ ითქმის. ეს არ შეიძლება ასე მოხდეს. სრული ჰეგემონია და საბოლოვო გამარჯვება ამა თუ იმ კოალიციისა შეუძლებელია. ამას ვერც ერთი მათგანი მიზნათ ვერ დაისახავს.

მართალია, ჯერ-ჯერობით გერმანია დასავლეთისაკენაც გამარჯვებულია. მართალია, აღმოსავლეთისაკენ დიდ გამარჯვებასთან ერთად დასავლეთ ფრონტზედაც საგრძნობლათ გაიმარჯვა: მოსპო თითქმის ბელგია, იგი თავის პროვინციათ გადააქცია, საფრანგეთის გვარიან დიდი ნაწილი უჭირავს, სადაც აწარმოებს ბრძოლას, მაგრამ ჩვენ არ შეგვიძლია ვიფიქროთ, რომ გერმანიის იმპერიალისტებს სერიოზული განზრახვა ჰქონდეთ საფრანგეთი დაიპყრონ ტ ევროპის ბატონ-პატრონი გახდენ. ამას ვერ შესძლებენ და არც დაანებებს მოწინააღმდეგე კოალიცია.

არამც თუ კოალიცია, თვით ნეიტრალური სახელმწიფოებიც ვერ შეურიგდებიან გერმანიის ასეთ გამარჯვებას და ბოლოს ესენიც იძულებულნი იქნებიან გერმანიის წინააღმდეგ ხმა აღიმაღლონ.

დასავლეთ ფრონტზე, ან და დასავლეთისაკენ ტერიტორიის გადიდება გერმანიის იმპერიალისტების გეგმაში არ შედის. უტოპიურ გეგმას იგინი ვერას დროს ვერ დაისახავენ. საფრანგეთი და ბელგია იმპერიალისტური პოლიტიკის ობიექტი ვერ იქნება და არც შეიძლება იყოს. შეიძლება ეს გერმანიის სამხედრო პარტიის ზოგიერთი პირების თავში ტრიალებდეს, მაგრამ ამ უტოპიას მთავრობა ვერას დროს ვერ დაისახავს.

1871 წ. გერმანია-საფრანგეთის ომის დროს, როცა გერმანიის ჯარები სრული გამარჯვებით იყვნენ აღჭურვილები, იმპერიალისტების ტიპიური წარმომადგენელი გადაჭრით წინააღმდეგი იყო ელზას-ლოტარინგიის შემოერთების. იგი თავის მემუარებში სწერს: გამარჯვებული სამხედრო პარტიის მეოხებით იძულებული გავხდი ელზას-ლოტარინგიის შემოერთებაზე დავთანხმებულიყავ და გერმანიისთვის ამ საბედისწერო საკითხისათვის ხელი მომეწერა. ამიერიდან გერმანიას გაუჩნდა მეზობელი, კულტურული ერი დაუძინებელ მტრადო.

ეჭვს გარეშეა, ახლა თუ გერმანიამ შესძლო დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოების ახალი ტერიტორიის შენარჩუნება, საფრანგეთს ინგლის-ამერიკა მიემატება და ისინი გერმანიის დაუძინებელ მტრებათ გადაიქცევიან. შეთანხმების სახელმწიფები იმასაც კი არ შეურიგდებიან, რომ გერმანიის ჯარი საფრანგეთის ტერიტორიაზე იდგეს და ისე ჩამოაგდოს უანექსიო და უკონტრიბუციო ზავი. ეს „მახტ და ვაფენ ფრიდე" (ძალისა და იარაღის ზავი) იქნება, რაც შეთანხმების სახელმწიფოების დიდ მორალურ დამარცხებათ ჩაითვლებოდა. ამას არ შეურიგდებიან ისინი და თავიანთ სამხედრო პრესტიჟის აღდგენას მოითხოვენ. ჩვენ არ ვიცით სადამდე დასთმობს გერმანია,—ეს კი აშკარაა, რომ გერმანიის დასავლეთ ფრონტზე წინსვლის და დაპყრობილ ადგილებზე გაჩერებას ვერ შეურიგდებიან შეთანხმების სახელმწიფოები და გერმანიას დაბოლოს დათმობა მოუხდება.

მით უმეტეს, რომ გერმანიამ, როგორც უკვე ვღვნიშნეთ, აღმოსავლეთისაკენ დიდი ბაზრები შემოიერთა და მით თავის ისტორიულ მიზანს მიაღწია. გერმანიის იმპერიალისტებმა „აღმოსავლეთისაკენ წაწევის" ისტორიული სურვილი სისრულეში მოიყვანეს და აქეთ ეცდებიან თავიანთი ეკონომიური ბატონობის განმტკიცებას. ბალტიის და შავი ზღვის ბატონი გახდენ, განუვითარებელ და მშრალი მასალით მდიდარ ქვეყნებს დაუახლოვდენ და აქ უკვე ეკონომიური ქსელები გააბეს. ანგრძლივათ იღებს კონცესიით ამა თუ იმ პორტებს, სდებს დიდძალ კაპიტალს და ხანგრძლივ ეკონომიურ კავშირს იჭერს. შემცდარია ზოგიერთების შეხედულება, თითქოს გერმანია აღმოსავლეთით დროებით იყოს გამარჯვებული. მან საკმარისად მტკიცეთ მოიკიდა ფეხი და უკვე შეუდგა ეკონომიური პოლიტიკის განმტკიცებას.

ჩვენ გვგონია შეთანხმების სახელმწიფოებიც შეურიგდებიან ამას, ისინიც სამაგიეროს მიიღებენ ტ ამ სახით ორთავ კოალიციის იმპერიალისტები განუვითარებელ ქვეყნების გაყოფა-მონაწილეობას შეუდგებიან. ამ ნიადაგზე მოხდება მათი შერიგება და მსოფლიო ომის გათავება.

დასახელებული ომი საბედისწეროა მხოლოდ უკან ჩამორჩენილ სახელმწიფოსა და პატარა ერებისათვის. ვინც ამ საერთო ქარტეხილის ხანაში მეტ შემოქმედების უნარს გამოიჩენს, ვინც შინაურ ეკონომიურ და პოლიტიკურ ცხოვრებას შესაფერათ მოაწყობს, მხოლოდ მას შეუძლიან აღმოსავლეთით გამარჯვებულ გერმანიასთან მტკიცე ეკონომიური კავშირი დაიჭიროს და თავისი პოლიტიკური სახე შეინარჩუნოს. წინააღმდეგ შემთხვევაში საფრთხე დიდია: განსაკუთრებით დიდი საფრთხილე მართებს ჩვენს ნორჩს და ახლად აღორძინებულ დემოკრატიულ რესპუბლიკას. მან მთელი საზოგადოებრივი ძალები უნდა აამოქმედოს, შინაური პოლიტიკური და ეკონომიური ცხოვრება მოასწრიგოს და ამ გზით დაუახლოვდეს გერმანიის სახელმწიფოს, სხვა გზა არ არის და სხვანაირათაც არ შეუძლიან მას თავისი დამოუკიდებლობის შენარჩუნება, დემოკრატიული რესპუბლიკის განმტკიცება.

ჯარის შეკრება

საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას და მის დამოუკიდებლობას დღეს რეგულიარული, გაწვრთნილი ჯარი სჭირია.

ამ ჟამად ჩვენი ქვეყანა ისეთ პირობებში იმყოფება, რომ უჯაროთ იგი ვერც დამოუკიდებლობას, ვერც რევოლიუციის მიერ მოპოვებულ თავისუფლებას დაიცავს და ყველა მისი დაწერილი კონსტიტუცია ჩალასავით ქარს გაჰყვება.

შინაური და გარეშე მტრები ჩვენს ქვეყანას დღეს თავს ეხმის, მუდამ ზურგიდან მახვილის ჩაცემას უპირობენ. არსებულ პირობებში არ შეიძლება რისამე შენარჩუნება, უკეთუ ჩვენს სახელმწიფოს ფიზიკური ძალა არ ექნება. სოციალისტურ მთავრობის მიერ დეკრეტების ცხოვრებაში სისრულით გატარება, ხალხის პოლიტიკურ და ეკონომიურ უფლების შენარჩუნება დამცველ ჯარებს მოითხოვს. ვინ არ იცის, რომ შინაური მტრები, ზოგი აგრარიულ ნიადაგზე, ზოგი პოლიტიკური მოსაზრებებით და ზოგიც იმპერიალისტური სურვილების განხორციელებლად ჩვენ ჯარს გვერებიან და უნდათ ჩვენი უილაჯობით ისარგებლონ.

დემოკრატიას, აბა, სხვა რა ძალა დარჩენია, თუ არა ის, რომ ფიზიკურ ძალას ფიზიკური ძალა დაუპირდაპიროს და ამ გზით განამტკიცოს სისხლით მოპოვებული თავისუფლება.

ამას ვერ გრძნობს და ვერ გაუთვალისწინებია ჩვენი ხალხის იმ ნაწილს, რომელნიც მცხოვრებთა უმრავლესობას შეადგენს და ჯარიც ამათ შვილებისაგან უნდა შესდგეს.

არსებულ რევოლიუციაში ერთ უმთავრეს და ძირითად რეფორმათ მიწის რეფორმა ჩაითვლება. ამ რეფორმაში ყველაზე მეტად გლეხკაცობაა დაინტერესებული. შინაური და გარეშე მტერიც უმთავრესათ ამ ნიადაგზეა უკმაყოფილო, ამის წინააღმდეგ იბრძვიან.

დღეს რევოლიუციის მიერ მოპოვებულ თავისუფლებას დარაჯათ უდგანან—ქალაქის მუშები და გლეხების შეგნებული ნაწილი, მაგრამ ეს ძალა საკმარისი არ არის. მუდმივი ანარქია, შინაური და გარეშე მტრის დამუქრება მეტ ძალას, შეიარაღებულ ჯარს მოითხოვს. თვით ბოლშევიკები, რომლებიც ჯარის წინააღმდეგი იყვნენ, ისინიც კი იძულებული გახდენ ამავე „დასაგმობი" ორგანიზაციის შედგენას შესდგომოდენ.

ჩვენ ნეიტრალური ქვეყანა არა ვართ, ჩვენ გარს გვახვევია მრავალი შავი ძალები და ჩვენს შინაურ მტრებთან ერთად ჩვენ წინააღმდეგ ირაზმებიან.

აი ასეთ პირობებში რეგულიარული ჯარის შედგენა აუცილებელი საქმეა, მაგრამ ხალხის შეგნება და საკუთარი ინტერესების გათვალწუნება ისეთ დაბალ საფეხურზე იმყოფება, რომ მას ამის საჭიროება ვერ შეუგნია და ახლად გაწვეული ჯარისკაცები მოდიან პოლკებში და შეიმოსებიან რა ხალხის ფულით, სახლში გარბიან. ეს ისეთი მავნე და მომაკვდინებელი სენია, რომ იგი თვით ხალხს მოევლინება შავ ჭირათ და მას ფიზიკურ და სოციალურ არსებობას მოუსპობს.

ამ გარემოებას დიდათ უნდა ჩაუკვირდეს ჩვენი ხალხი, ამ სენის წინააღმდეგ სასტიკი ზომები უნდა მიიღოს წინააღმდეგ შემთხვევაში თავისუფლება და დამოუკიდებლობა ერთ მშვენიერ დღეს მოისპობა.

განსაკუთრებით მეტი გონიერება გლეხკაცობამ უნდა გამოიჩინოს, გაუგებრობის მდგომარეობიდან გამოვიდეს, კარებზე მომდგარ საფრთხეს ფხიზელი გონებით შეხედოს.

ახლა ერის ხსნა და მისი ყოველმხრივ უზრუნველყოფილობა შეიარაღებულ ძალაზეა დამოკიდებული და ამ ძალის მეოხებით შეუძლიან დემოკრატიულ მთავრობას დემოკრატიულ წყობილების განმტკიცება. ვინც ჯარის წინააღმდეგია ის არსებულ მთავრობის დაუძინებელი მტერია და თავისი დეზერტირობით კონტრ-რევოლიუციონერების მომხრეა.

პრესა

„შრომა" სოც. რევოლ. ცენტრალურ კომიტეტის ორგანოა. მაშასადამე მას ცოტაოდენი სერიოზულობა და აზრთა აწონ დაწონვა მოეთხოვება. სამწუხაროთ ამის მსგავს გაზეთში ვერაფერს იპოვით. პირიქით იქ შეხვდებით ასეთ მარგალიტებს:

„მშრომელმა გლეხობამ სოც. დემ. მოძღვრება არ იცოდა. ამას თვით სოც. დემ. შეუწყვეს ხელი. დიდებით მუშაობას ისინი ხალხში არ ეწეოდენ დაირქვეს სახელათ „მუშათა პარტია" და ამ სახელწოდებით მოხიბლეს ხალხი"...

საბრალო ესერების ცენტრალურ ორგანოს ბელღები! მათ რომ ლამაზი და მომხიბლავი სახელი გამოეგონათ, ხომ მთელი ხალხი ერთიანათ მათ მხარეზე გადავიდოდა! ასე ცუდია გენიალური აზრის დაგვიანებით დაბადება.

და აი ახლა ეს უებარი აღმომჩენი ისტორიულ მოვლენათა მიზეზებისა, ასწავლის გლეხებს: „ისინი ქალაქის მუშების პარტიაა და მაზე ეყრდნობაო". განა ეს ახლაც კი არ იციან გლეხებმა? იციან, ბატონებო, და ისიც იციან, რომ სოც. დემ., მარტო ქალაქის მუშების პარტია კი არაა, არამედ ყველა იმათი, ვინც შრომით და მდგომარეობით ქალაქის მუშებს უახლოვდება. და აი ეს უკანასკნელი გარემოება აერთებს გლეხობას სოც. დემოკრატებთან. მაგრამ ესერების ცენტრალურ გაზეთის სიბრძნე უფრო მარტივ მიზეზებს ჩასცივებია:

„ამგვარათ სოც. დემოკრატია გაბატონებული პარტია იყო ჩვენში, მან მიიმხრო ჩვენი მშრომელი ხალხის დიდი უმრავლესობა და დაუხშო მას საშვალება საქმის ნამდვილი ვითარების გაგების. ამიტომ ხალხა გაყვა სოც. დემოკრატიას შეგნებით კი არა ნდობით, ყველას მოეხსენება თუ როგორ მიმდინარეობდა ჩვენში პარტიული „მუშაობა". მოუყრიდენ ხალხს თავს, გამოვიდოდა ს.-დ. პროპაგანდისტი, დაიწყებდა დემაგოგიას, ილაპარაკებდა იმას კი არა, რაც უნდა ეთქვა როგორც ს. დ. არამედ იმას, რაც ხალხს ესიამოვნებოდა, დაპირდებოდა მას ოქროს მთებს, რძის ღელეებს, ერთი სიტყვით ფეხათ გაკეთებას, ხალხიც „გაუმარჯოს" ძახილით უპასუხებდა; სხვა პარტიის წარმომადგენელს იშვიათათ მისცემდენ ლაპარაკის უფლებას, და თუ მისცემდენ ტრიბუნიდან მალე ჩამოაგდებდენ, როგორც არა მუშათა პარტიის წარმომადგენელს. სხვა პარტიის პროპაგანდისტების დამტუქსველნი თვით სოც.-დემ. პროპაგანდისტები იყვნენ. ჩამოაგდებდენ რა ტრიბუნიდან მოპირდაპირეთ, თვით დაიკავებდენ ამ ტრიბუნას და ხალხს უკანასკნელათ მიმართავდენ დემაგოგიით. ხალხის გონება იწამლებოდა, მას ვერ გაერკვია ნამდვილი გზა. რასაც სოც.-დემოკრატების პროპაგანდისტები ეტყოდენ,--ყველაფერი ბრმათ სწამდათ. მშრომელმა გლეხობამ, რაცაკვირველია, სრულებით არ იცოდა, რომ სოც. დემოკრატების პროგრამა გლეხური არაა, სწორეთ ამ გაუგებრობით აიხსნება ის ანორმალობა, რომელსაც წარმომადგენლობაში აქვს ადგილი. ხალხი ირჩევს სოც.-დემოკრატებს, მათ ანდობს თვის ბედს; ასე იქცევა როდესაც არჩევნებზეა საქმე, მაგრამ შემდეგ არჩეულების პოლიტიკა არ მოსწონს და მის წინააღმდეგ ჯანყდება. ეს აიხსნება როგორც ვსთქვით იმით, რომ როდესაც მშრომელი გლეხობა ირჩევს ს.-დ. წარმომადგენელს მას გონია, რომ არჩეულები გლეხურ პოლიტიკას აწარმოებენ და როდესაც სინამდვილეში ამას ვეღარ ხედვენ, თვის არჩეულებზე გული უცრუვდებათ და მის წინააღმდეგ იარაღით გამოდის. („შრომა № 21).

აი თუ გინდათ ისტორიული ფილოსოფია, მეცნიერული ახსნა: დემაგოგიამ მოატყუა მთელი ხალხი, ხოლო შემდეგ იგი აჯანყდა, რადგან არჩეულების პოლიტიკა არ მოეწონა. ერთი სიტყვით, 16 წელიწადს ვერ გაიგო, გუშინ წინ კი ბოლშევიკების წყალობით ან ესერების მეოხებით უცბათ თვალები აეხილა და იარაღს მოჰკიდა ხელი.

ამაზე შორს აბა თუ წავა უგნურება ადამიანი! ამაზე უფრო ბალღურ ახსნას აბა თუ განზრახ მოიგონებს ვინმე. სულ ცოტა რომ ეფიქრა ავტორს, თუნდა იმისთვის მიექცია ყურადღება, რასაც წერილის თავში აღნიშნავს, ასეთი სამარცხვინო საქმე არ დაემართებოდა.

აი რა სწერია წერილის დასაწყისში: „საქართველოში ყველაზე რევოლიუციონური კუთხე გურიაა"... მაშასადამე ყველაზე შეგნებულიც. და ნუ თუ ახლა რევოლიუციის დროს ეს ხალხი ისე დაბრმავდა, რომ ჯავის ოსებისა და ლეჩხუმელი ფრონტოვიკების ოდენიც ვეღარ გაიგო და დაინახა?

მაგრამ რას ვამბობ! თვით ბ. ის—მა, რომელიც „შრომის" № 21 ში წერილი: „ჩვენი მშრომელი ხალხი" დასწერა, ვერ გაიგო! მან გურულ გლეხზე ბევრათ ნაკლები ცოდნა და გაგება გამოიჩინა. ამიტომ გასაკვირველი არაა, თუ ის ისტორიულ მოვლენების ახ ნასაც „ლეჩხუმურათ" უყურებს.

ბ. ის—ს აქვს უფლება არ იცოდეს: არ ცოდნა არ ცოდვაა. მაგრამ ცენტრალურ ორგანოს მთელი პარტიისას კი არ აქვს უფლება ასეთ „არ ცოდნის" სალარო თავის ფურცლებზე გამოაფინოს.

გარდა უვიცობისა, ამ წერილში ხომ დიდათ ულირსი და უკადრის დემაგოგიაცაა სოც.-დემ. წინააღმდეგ! ჩვენს პარტიას ასეთი ნემსის ჩხვლეტის არ ეშინია. მაგრამ ერთი მაინც უნდა აღვნიშნოთ: ეს პარტია ერთგვარ კონტაქტს ადგია სოც. დემოკრატიასთან. ეს გარემოება კი მოითხოვს მეტი რომ არ ვთქვათ, „მოკანტაქტე" პარტიის კრიტიკას მეტის სერიოზულობით მოეპყრას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ უნდა ვიფიქროთ, რომ საქმე გვაქვს „მორიელის და კუს" არაკთან. ხომ მოგეხსენებათ, მორიელი, რომ კუს წყალ გაღმა გაყავდა, და უკანასკნელმა კი კბენა დაუწყო. ასეთი კბენა დიდი უჯიშობა იყო მორიელის მხრივ. და განა სამართლიანათ არ მოიქცა კუ, როცა მოშხამული ტანის გასაბანათ ჩაიყურყუმელავა და მორიელი წყალს მისცა?

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

4 სექტემბერი.

სევასტოპოლი. ჩვენი (გერმანიის) ჯარების გასვლა ბაილელის რაიონში ისე გამოანგარიშებულათ, სწრაფად და მიზან შეწონილად მოხდა, რომ მტერმა სრულებით ვერ შენიშნა ეს. ჩვენ მიერ ჯარის ნაწილის დასაფარავად დატოვებულმა პატრულებმა ჩვენს ყოფილ სანგრებს მისცეს ძლიერი სიმაგრის სახე. მხოლოდ რამოდენიმე დღის შემდეგ, 31 აგვისტოს დილის 9 საათზე ინგლისის მსროლელ ნაწილებმა დაიწყეს შეტევა ჩვენს არიერგარდებზე ბოგის მიდამოებში, ბაილეილის აღმოსავლეთით. მოხდენილი და სწორი ბრძანებების მეოხებით მოწინააღმდეგე იმდენათ შევაკავეთ, რომ მან შესძლო მიღწევა საღამოს ჟამს მხოლოდ დრანსტერ-როეტსბერგის ხაზამდე, ინგლისელები აპრილში იძულებულნი იყვნენ ჩაებარებიათ ჩვენთვის ქალაქი ბაილილი ხელუხლებლათ დიდი სურსათ-სანოვაგით და ამუნიციით. მათ კი უკან დაიბრუნეს ქალაქი ნანგრევების სახით. ყველა ის ადგილები, რომელიც ინგლისელებმა უკანვე დაიბრუნეს დანგრეული აოხრებული. თითქმის ყველაფერი აფეთქებულია, ქუჩები აუცილებელ საჭირო ადგილებში აფეთქებულია, არ არის დატოვებული არც ერთი ხიდი, რომლითაც შეიძლებოდეს მდინარეზე გასვლა. ჩვენ მრავალი სხვა დასხვა მასალები ვიგდეთ ხელთ, როცა ეს ქალაქი ავიღეთ, მათ კი დავუტოვეთ სავსებით განადგურებული, გაპარტახებული ქალაქი.

ამსტერდამი. ადგილობრივი გაზეთები იტყობინებიან: პეკინიდან „ტაიმს" დეპეშით შეატყობინეს, რომ იქ მოხდა წინასწარი შეთანხმება ჩინეთის მიერ ციმბირის საქმეებში მონაწილეობის მიღების შესახებ.

6 სექტემბერი.

ბერლინი ლისის ორივე ნაპირად ბრძოლის შემდეგ მტერმა წამოიწია რიშებურგის ხაზამდე. ჩვენმა ჯარებმა ამ რაიონში მტერს დიდი ზარალი მიაყენეს და ტყვეებიც წამოიყვანეს. სკარპის და სომის ფრონტზე დღე მშვიდობიანათ ჩატარდა. წინა დღით ჩვენი ჯარები წამოვიყვანეთ ბოლიე - მევრ - მანოკიურის ხაზზე. ჩვენი ჯარების გადმოყვანა მომზადებული იყო წინასწარ. მულე-პერანნის ფრონტზე გუშინ მტერი უმოქმედობას იჩენდა. ნუაიონის ორივე მხრით ფრანგები ძლიერი იერიშებით მოვიდენ. უმთავრესად ეს იერიშები მიმართული იყო შამპინისა და ბუსისადმი. ყველა იერიშები მოვიგერიეთ. მდ. ელეტთან ჩვენს მოწინავე რაზმებს შეტაკება ჰქონდა მტერთან. ელეტსა და ენს შუა ფრანგ-ამერიკელ-იტალიელმა ჯარებმა იერიში მოიტანეს. იერიშები მოგერებულ იქნა. რიპონის სამხრეთით საფრანგეთის სანგრებიდან ჩვენ წამოვიყვანეთ ტყვეები და წამოვიღეთ ტყვიისმფრქვევლები.

ბერლინი. სკარპსა და სომმას შორის მომხდარი ბრძოლის შესახებ ჯერ ცნობები არ მოსულა. ელეტსა და ენს შუა განახლებული იერიშები ჩვენ მოვიგერიეთ.

პარიზი. საფრანგეთის ჯარებმა უაზის ჩრდილოეთით გერმანელების ჯარებს დიდი ზარალი მიაყენეს. სამხრეთით ამ ჟამად საფრანგეთის ბრძოლის ხაზი გაივლის ფრენიკლიუ გიუზკარ-გრანდრუ მონდესკურთან, დასავლეთით გადადის ელეტ-მარისელზე. ფრანგებმა წამოიყვანეს მრავალი ტყვეები, წამოიღეს ზარბაზნები, სამხედრო მასალა და დიდძალი სურსათი. ელეტსა და ენის შუა ბრძოლა გრძელდება სუასონის ჩრდილოეთით. გერმანელებმა დაიხიეს ველუს ჩრდილოეთით. ფრანგებმა დაიკავეს რუსი-ლე-ლონგი და ენის ჩრდილოეთით მდებარე მთა.

ნიკოლაევი. (თავი არ მოსულა) გერმანიის იმპერატორის მოწვევით მთავარ სადგომში გაემგზავრა უკრაინის გეტმანი, რომელსაც ახლავს საგარეო საქმეთა მინისტრი და ერთი ადიუტანტი. გეტმანის გამგზავრების გამო ქვეყნის მართველობა ჩაბარა მინისტრ-პრეზიდენტს ლიზოგუბს, სენატორ მედენკოს და სახალხო განათლების მინისტრს ვასილენკოს.

კიევი. ოდესაში მომხდარი აფეთქების გამო შეჩერებული რკინის გზის მოძრაობა განახლდა.

ახალი ამბები

ალბულახში მძარცველთა ასალაგმავად გაგზავნილ [illegible] რაზმს, რომელსაც პოლკოვნიკი ბოლდაშვილი მეთაურობდა—დახვედრია ორი ათასამდე შეიარაღებული. ჩვენებისათვის უკან დაუხევიხებიათ. ბრძოლის დროს ჩვენებს დაპკარგვიათ ერთი ზარბაზანი და ორი ტყვიისმფრქვეველი. დაჭრილია როტის უფროსი კაპიტანი, პორუჩიკი დგებუაძე და ერთი ჯარისკაცი. მოკლულია ჯარისკაცი ხოჯაშვილი. სასწრაფოდ გაიგზავნა ჯარი ბრბოს ასალაგმავად. სოფ. ვორონცოვკის და ალექსეევკის მცხოვრებლები მორჩილება განაცხადეს და იარაღს აბარებენ. გუშინ ალბულახიდან ხაფიც ვექილმა ქასახოვმა სამხედრო მინისტრს აცნობა, რომ ალბულახის მცხოვრებლებისაგან იარაღი ჩამორთმეულია და მთავრობას აბარებენო. ქანახოვი სთხოვს სამხედრო მინისტრს მთავრობის ჯარები მშვიდობიანათ შევიდეს ალბულახში. სამხედრო მინისტრმა აღუთქვა, რადგანაც მეაბოხეები იარაღს მთავრობას აბარებენ და გაძარცულ საქონელს უბრუნებენ, ჯარი იქ მშვიდობიანათ შევა, მხოლოდ გაფრთხილება, ჯარის შესვლისას რაიმე პროვოკაციული გასროლა არ მოხდეს.

◆ ქუთაისის გუბერნიის კომისარმა ბ. ჩხიკვიშვილმა აცნობა სამხედრო მინისტრს, რომ მთელ ქუთაისის გუბერნიაში, ზუგდიდის მაზრის გამოკლებით, სახალხო გვარდიისა და ჯარის შემწეობით სრული წესიერება აღდგენილიო.

◆ ქართული ლეგიონი. გუშინ დილის 11 საათზე ავსტრო-ჰუნგრეთიდან ჩამოვიდა იქ შედგარი ქართული ლეგიონი. ლეგიონი შესდგება 120 ჯარისკაცის და 4 აფიცერისაგან. მათ სამხედრო სამინისტროს წინ დახვდა საპატიო ყარაული მუსიკით. სიტყვით მიმართა სამხედრო მინისტრმა, რის შემდეგ ლეგიონი გაემართა სასახლისკენ.

◆ გერმანიის დელეგაციის თავმჯდომარე ფონ-კრესი შინაგან საქმეთა მინისტრს ატყობინებს, რომ ფოთი, ახალ-სენაკი, ზუგდიდი და ანაკლიას რაიონებში ჯერ კიდევ დათარეშობენ ყაჩაღთა ბრბოები, რომელნიც ხელს უშლიან წესიერ მიმოსვლასო. მაგ., მე საშუალება არ მქონდა ხიდების გაფუჭების გამო გამეგზავნა გენ. მაზნიაშვილისათვის ორი ჯავშნიანი ავტომობილი, რომელიც მე მას აღვუთქვი. მე აუცილებელ საჭიროებათ მიმაჩნია დაჩქარებით იარაღი აეყაროს ამ რაიონებს. თუ საქართველოს მთავრობა წინააღმდეგი არ იქნება, მე მზათ ვარ გავგზავნო ქართველი ჯარის სარდალის განკარგულებაში, სენაკში, ფოთში და ზუგდიდში მყოფი ჩვენი ჯარები ამ რაიონების იარაღის ასაყრელათო.

◆ თათბირი. 3 სექტემბერს გზათა სამინისტროში შესდგა საქართველოს გზათა მინისტრის თავმჯდომარეობით თათბირი, რომელსაც დაესწრნენ წარმომადგენელნი საქართველოსა, სომხეთისა, ადერბეიჯანის, გერმანიისა, ავსტრო-უნგრეთისა და ოსმალეთისა. თათბირის ხაგანს შეადგენდა განხილვა საკითხისა ამიერ კავკასიის რესპუბლიკათა და ოსმალეთის მომიჯნავე ოლქების შორის პირდაპირი საკინისგზო და საფოსტო მიმოსვლის მოწყობის შესახებ. აღნიშნულ თათბირის მიერ სამგზავრო და საბარგო საერთაშორისო პირდაპირი მიმოსვლის მოწყობის საკითხის განხილვის დროს გამოირკვა, რომ წინასწარ საჭიროა ზოგიერთ პოლიტიკურ საკითხთა შესახებ მოლაპარაკება ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა დიპლომატიურ წარმომადგენლებთან. შემდეგი სხდომები თათბირისა, ვიდრე გადასწყდებოდეს აღნიშნული პოლიტიკური საკითხები, გადაიდო.

◆ ქალთა კავშირის წარმომადგენელთა ყრილობა, რომელიც უნდა გახსნილიყო გუშინ, გაიხსნება დღეს.

◆ წითელი ჯვრის საზოგადოება. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის განკარგულებისამებრ დაარსდა წითელი ჯვრის საზოგადოება, რომლის პირველი დამფუძნებელი კრება დანიშნულია კვირას, 8 ენკენისთვეს დილის 11 საათზე ქალაქის საბჭოს დარბაზში. ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, რომ ამ კრებას დაესწრება ყოველი შეგნებული ქართველი ქალი და კაცი და თავისი პირადი მონაწილეობით ხელს შეუწყობს ამ ფრიად სასარგებლო დაწესებულების ფეხმოდგმას და გამაგრებას ჩვენს სამშობლოში მისს მკვიდრთა საკეთილდღეოთ.

◆ ქუთაისის გუბერნიის კომისარის განკარგულებაში გაგზავნა სამხედრო მინისტრმა პოლკ. ზაქარიაძე.

◆ სასოფლო კომისიას პროპაგანდისტი სამსონ ფარცვანია წეფის რაიონიდან შემდეგს ატყობინებს: ს. დემ. ორგანიზაცია, რომელიც ბოლშევიკების მიერ დარღვეული იყო, ხელახლად დავაარსეთ. ბოლშევიკი ჯარისკაცები ზოგიერთ ადგილებში ფარულად მუშაობენ, მაგრამ ს. დემ. პარტიის გავლენა უფრო ძლიერია. გლეხებს ძლიერ აწუხებს შიმშილი, ნავთის უქონლობა, სიძვირე და სხვა. თუ მიწისა და სურსათის საკითხი საჩქაროდ მოწესრიგდა, ამით გლეხები ძლიერ კმაყოფილი იქნებიან.

◆ დელეგაცია ალბულახში. იქ მომხდარ არეულობის გამო გაიგზავნა დელეგაცია, რომელშიაც შედიან საქართველოს, სომხების და რუსთა ეროვნულ საბჭოს წარმომადგენლები.

◆ ლტოლვილთა გარშემო. ლტოლვილთა მთავარმა კომიტეტმა ალაულალში გახსნა ლტოლვილთათვის საკვები პუნქტი და სავათმყოფო 50 საწოლით, ბორჯომში—თავშესაფარი 200 საწოლით, ყაზახის ოლქის ლტოლვილთათვის გადასდო 50,000 მან. სურსათის შესაძენად; ბაკურიანის რაიონისათვის 50,000 მან.; წალკისისათვის—300,000 მან. ამას გარდა მედიკამენტების შესაძენად ლტოლვილთა მთავარმა კომიტეტმა 25000 მან. გადასდო.

ხაშურის რაიონიდან ატყობინებენ სასოფლო კომისიას: გლეხობა მიწაზე კერძო საკუთრების მომხრეა. გახშირებულია ყაჩაღობა და ქურდობა. სიძვირე აუტანელია.

◆ დამფუძნებელ კრების კომისიის თავმჯდომარემ ლ. ლომთათიძემ ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმს გაუგზავნა გასარჩევათ დამფუძნებელი კრების დებულების ორი წიგნაკი.

◆ გაზეთი „საქართველო“ უკანასკნელ დღეებში არ გამოსულა ტეხნიკურ მიზეზების გამო. გაზეთი ახალ სტამბაში გადადის და ამ დღეებში განახლდება.

◆ ახალშენის უბნიდან კერძო ქართული გიმნაზია გადმოვიდა ყაზბეგის ქუჩაზე № 18. ბავშვებს (ორივე სქესისას) მიიღებენ 1, 2 და 3 განყოფილებაში.

◆ ქალაქის თავმა ნ. ელიავამ სთხოვა მთავრობას მიეცეს ქალაქს პირველი და მეორე წისქვილები. მთავრობის თავმჯდომარემ განკარგულება მოახდინა, რომ საინტენდანტო ქონების გაყიდვის ან იჯარით გაცემის დროს უპირატესობა მიეცეს საზოგადო დაწესებულებებს.

◆ ტუაპსედან გენ. მაზნიაშვილი იტყობინება: ალექსეევის ჯარის მიერ ნოვოროსიისკის აღების შემდეგ, ბოლშევიკები ტუაპსეს მიადგენ. ვინაიდან მტრის რაზმი ბევრათ აღემატებოდა ჩვენს რაზმს, იძულებული გავხდით, მცირე შეტაკებების შემდეგ, დაგვეხია, რის შემდეგ მტერი ტუაპსეში შემოვიდა.

◆ გაგრის ქალაქის თვითმმართველობამ შუამდგომლობა აღძრა მთავრობის წინაშე—გადაეცეს გაგრის თვითმმართველობას კლიმატიური სადგური. 13 ათასი დეს. მიწის ფონდიდან, რომელიც კლიმატიურ სადგურის განკარგულებაში იმყოფება, მიეცეს კლიმატიურ სადგურს საკუთრებათ იმდენი, რამდენიც საჭირო იქნება „კურორტისათვის“

◆ ქურდობა. 3 სექტემბერს მიხეილის ქუჩაზე № 47, ს. დავიდოვის მაღაზიიდან ბოროტ გამზრახველებმა 45,900 მან. სხვადასხვა ნივთები წაიღეს.

◆ გაძარცვა. ღამით 3 სექტემბერს, ჩერქეზიშვილის ქუჩაზე ეტლით მიმავალ შნოლერს, ყულეიშვილს და ონისიანცს თავს დაესხნენ რამოდენიმე შეიარაღებულნი ბოროტმოქმედნი და წაართვეს 25,000 მან.

◆ პირველ რაიონის კოლექტივი უმორჩილესათ სთხოვს გაზ. „ერთობის“ ხელის მომწერლებს დააჩქარონ შემოტანა მათზე დარჩენილ მარიამობისთვის გაზეთის ფულის. წინააღმდეგ შემთხვევაში კოლექტივი იძულებულ იქნება მათი სახელი და გვარი გაზეთებში გამოაცხადოს.

პროვინციის ქრონიკა

თელავი. თელავის მცხოვრებლები დღეს დღეობით განიცდიან დიდ გაჭირვებას. ყველა მათგანი უჩივის თავის ბედს. წელს კახეთში მოელოდენ დიდ მოსავალს და ყველა იმ იმედით იყო აღჭურვილი, რომ გვეშველებაო, მაგრამ იმედები გაუცრუვდათ. სპეკულიანტებმა ადრიხათ იჩინეს თავი, [illegible] სოფლებში და ერთი ორად ურიგდებოდენ გლეხებს, რაც კი რა შეეძლოთ გაეყიდათ, ყველაზე მეტ ყურადღებას აქცევდენ, რასაკვირველია, პურს, და მართლაც ჩაიგდეს თითქმის მთელი მოსავალი და როგორ ფასებშიც სურთ, ისე ყიდიან. სადგური თელავი ავსებულია გასაგზავნი ფქვილებით. ვინ იცის სად გზავნიან, მაგრამ აქაც რიგ-რიგობით არის გაგზავნა, ხშირად მთლად ვერ აგზავნიან ხოლმე და რაც დარჩებათ, აწოაქვთ ქალაქში გასასყიდათ და ყიდიან არა ნაკლებ 130 მან. აქაურ ბაზარზე თქვენ ვერ შეხვდებით გლეხს, რომ თავისი მოსავალი ქონდეს გასასყიდლად გამოტანილი. ყველაფერი ჩარჩებმა იგდეს ხელში და როგორც სურთ ისე იქცევიან. ასეთი გაჭირვებისაგან მცხოვრებლებმა არ იციან თუ როგორ დააღწიონ თავი.

შავი ზღვის პირის რკ. გზა

[illegible] თვის წინათ გზათა სამინისტროს მიმღებმა კომისიამ დაიწყო მიღება შავი ზღვის პირას რკინის გზისა, ეხლა მიღება თითქმის გათავებულია ახალ სენაკიდან ზუგდიდამდე, ესე იგი მიღებულია 41 ვერსამდე. მიღების გაგრძელება შეუძლებელი გახდა ანარქიის გამო. შავი ზღვის პირის რკინის გზა იწყება ახალ-სენაკიდან, სადაც ის ერთვის საქართველოს სახელმწიფო გზას; ახალ-სენაკიდან ეს ახალი გზა მიდის მარჯვნით და გადის ახალ-სენაკის და ზუგდიდის მაზრის დიდ და მდიდარ სოფლებში, ზუგდიდიდან გზა გადადის მდ. ინგურს, გადის შუაგულ სამურზაყანოში, იქიდან აწევს შავი ზღვის ნაპირებს, გადადის ოჩემჩირეს, სოხუმს, სოჩას და მიდის ტუაფსეში—არმავირ ტუაფსის რკინის გზის შესართავათ. აქედან მკითხველი გაიგებს, თუ რა დიდმნიშვნელოვანი გზა იქნება შავი ზღვის პირის რკინის გზა როგორც ვაჭრობა-მრეწველობის, ისე სხვა დარგში.

გზის აუარებელი მასალა ისევ ისე ძევს, როგორც იყო. მაშ, რათ არ იწყებენ შენებას ამ გზისას თუნდ ქ. ზუგდიდამდეო, იკითხავს მკითხველი, სადაც უკვე ლიანდაგი დაწყობილია 19 ვერსის მანძილზე? მიზეზათ ასახელებენ—მთავრობას ფული არა აქვსო. მაგრამ ჩემის აზრით, ეს არ არის მთავარი დაბრკოლება. საჭიროა ამ გზას ყურადღება მიაქციოს როგორც ჩვენმა მთავრობამ, ისე კერძო კაპიტალისტებმა. დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლია ამ გზას ჩვენი ხალხისთვის.

ვ. ბ—ია.

ჯარში გასაწვევ ახალგაზრდათა საყურადღებოთ

(თფ. სამხედრო უწყების უფროსისაგან)

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის განკარგულებით ყველა მოქალაქენი, რომელნიც გაბადებული არიან 1896, 1897 და 1898 წლებში ვალდებული არიან გამოცხადდენ არა უგვიანეს 10 სექტემბრის სამხედრო უწყების უფროსთან, სადაც ისინი ექიმების მიერ შემოწმებულნი იქნებიან და გაიგზავნებიან ჯარში. ზემოხსენებულ წლებში დაბადებულნი თფილისში მცხოვრებნი ვალდებული არიან გამოცხადდენ 6 სექტემბერს დილით სამხედრო უწყების უფროსის „სბორნი პუნქტზე“. თფილისის მაზრაში მცხოვრებნი ვალდებული არიან გამოცხადდენ 7 და 8 სექტემბერს. ბორჩალოს მაზრის მცხოვრებნი უნდა გამოცხადდენ ქალ. შულავერში 9 და 10 სექტემბერს, სადაც იქნება განსაკუთრებული მიმღები კომისია. საშუალო სასწავლებლის მოწაფენი უნდა გამოცხადდენ და წარუდგინონ მოწმობები, რომ ისინი ირიცხებიან სასწავლებლებში. მათ გაანთავისუფლებენ სამხედრო ბეგრის მოხდისაგან სასწავლებლის დამთავრებამდე თუ 22 წელზე მეტისანი არ იქნებიან. იმ პირთ, ვისაც დაუყონებლივ უწევთ სამხედრო ბეგრის მოხდა; გამოცხადებისას დოკუმენტები უნდა წარმოადგინონ, რომელიც შეამოწმებს მათ წლოვანობას. სხვა რესპუბლიკის ქვეშევრდომნი გაწვეულნი არ იქნებიან ჯარში, მაგრამ ვალდებულნი არიან გამოცხადდენ „სბორნი პუნქტზე“ და წარმოადგინონ ქვეშევრდომობის მოწმობები ელჩის ან იმ დაწესებულებების, რომლებიც ელჩის უფლებებით არიან აღჭურვილნი. ვისაც ასეთი მოწმობა არ აღმოაჩნდება გაგზავნილი იქნება ჯარში, „ზაპასში“ დათხოვილი აფიცრები განთავისუფლებული არიან სამხ. ბეგრის მოხდისაგან. ვინც აღნიშნულ დროს არ გამოცხადდება, „დეზერტირათ“ ჩაითვლება და დაჭერისათანავე გადაეცემა სამხედრო სასამართლოს.

საერობო არჩევნები

ხაჩინოს მხარე. ვანის რაიონში საერობო არჩევნები დაიწყო 18 აგვისტოს და დამთავრდა 19.

არჩევნებს ხალხი გულგრილად შეხვდა. დღევანდელ მომენტში აღარ აინტერესებს ხალხს არჩევნებში მონაწილეობა მიიღოს. მიზეზი ყველა ამისა იმაში უნდა ვეძიოთ, რომ ხალხი დაიღალა ლოდინში.

ამიტომაა, რომ დღეს სარგებლობენ ყველა არა მკითხე პირები და გლეხებს ამხედრებენ მთავრობის წინააღმდეგ. სხვათა შორის, ამ არჩევნების დროს ისარგებლეს ჩვენმა მოწინააღმდეგე სოციალისტ-რევოლიუციონერებმა და ყოველ ფეხის ხაბიჯზე მთავრობის უვარგისობზე ჩასჩიჩინებდენ გლეხებს და უშვერი ენითაც იხსენიებდენ მას.

დვალიშვილების საზოგადოებაში (ვანის რაიონია) სოც.-რევოლ. წარმომადგენლებს გაეჩინათ აგენტები, რომლებიც ეუბნებოდენ გლეხებს: პირველი ნომერი გაუქმებულია, იმათ მოგვატყუილეს, პირველი ნომერი შეუერთდა თავადების პარტიას—ფედერალისტებს. ისინი ბურჟუების პარტიაა. ის წითელი გვარდიაც ბურჟუების დაქირავებულია. აი თქვენი პირველი ნომერი!

მერე იცით ეხლა, სოც.-დემოკრატები რას აპირობენ? მიწებს აღარ აძლევენ გლეხებს. ყველაფერზე ბაჟი იქნება—მიწაზე, სახლზე და ყველა ცხოველებზე. ერთად-ერთი პარტია, ეს სამი ნომერია (სოც. რევ.), რომელიც იცავს გლეხების ინტერესებს. ჩვენი პარტია გლეხებისათვის ზრუნავსო და სხვა.

არც ერთ მათგანს არ აუხსნია დვალიშვილების საზოგადოებაში გლეხებისთვის ის, თუ რისთვის ხდება დღევანდელი არჩევნები. მე გავაცანი გლეხებს ერობა და მისი მნიშვნელობა, გავაცანი ისიც, თუ რა კითხვებში და პირობებში შეუერთდა პირველი ნომერი სოც.-ფედერალისტთა პარტიას. ავუხსენი ისიც, რომ მიწის საკითხში ერთ გზას ადგას სოც. რევ. და სოფ.-ფედერალისტები. ამის შემდეგ გლეხებმა მითხრეს: რა ვიცით, ბატონო, ჩვენ წინათ პირველ ნომერს მივეცით ხმა, ეხლა კი გვითხრეს—ის გაუქმებულიაო. ეხლა არც ერთს არ მივცემთ ხმასო.

მართლაც ასე მოხდა. 18 აგვისტოს ვანის რაიონიდან დაესწრო სოც. დემ. წარმომადგენლები. მეორე დღეს, რაღაც მიზეზის გამო, არ მოსულან სოც. დემ. წარმომადგენლები, რაც დიდი დანაშაულია. დამფუძნებელ კრების არჩევნების დროს დვალიშვილების საზოგადოებაში ხმა მიეცა 1,195 სულს, ეხლა ხმა მისცა 251 სულმა (1—41 ხმა, 3—210 ხმა). ასე, ამგვარათ სოც. რევ. დემაგოგიამ და სოც. დემ. წარმომადგენლების მეორე დღეს დაუსწრებლობის გამო ამ საზოგადოებაში დაიკარგა 900 მდე ხმა.

ი. გადიდელი.

მომარაგების კომიტეტის გარშემო

ეს ერთად ერთი დაწესებულებაა, სადაც მთელი ჩვენი სახელმწიფოს საქონელია თავმოყრილი ისეთი საქონელი, რომლის დამზადების ორგანო და მასთან შეძენის წყარო ჯერ არ მოეპოვება ჩვენს ნორჩ რესპუბლიკას. მრავალ მილიონიანი ქონებაა ამ ორგანოს ხელში, მაგრამ სათანადო მოვლა-პატრონობა ვერ არის დაყენებული რიგზე. ჩვენი საუკეთესო ამხანაგები დგანან ხსენებული კომიტეტის სათავეში და ამ კომიტეტის საწყობებშიაც აქა-იქ, მაგრამ ამ თითო ოროლა ამხანაგებმა და მათმა კეთილმა სურვილებმა რა გააკეთონ, თუ შიგ თვით თანამშრომელ მუშებში არ არის ამისი შეგნება. მრავალი საქონელი იკარგება, ფუჭდება და არა კანონიერად იხარჯება. ამ მოვლენებს არ შეუძლიათ თითოოროლა სათავეში მდგომ პირებმა თვალყური ადევნონ და ზომები მიიღონ წინააღმდეგ. სასურსათო კრიზისისაგან დაუძლურებული ჩვენი სახელმწიფო დიდხანს ვერ გაჯანმრთელდება და ვერ შეიქნება ისეთი სახელმწიფო აპარატი, როდესაც ყველაფერი თავის რიგზე იქნება. მრავალ წლობით ენერგიული მუშაობაა საჭირო და აი, სწორეთ ამ მუშაობაშია ჩაბმული ჩვენი საუკეთესო ამხანაგები. ეს ერთი დიდ მნიშვნელოვანი საქმე, რომელიც ერთ მთავარ ბურჯს შეადგენს ჩვენს რესპუბლიკისას, თითქმის მივიწყებულია. ვინც არ უნდა დავაყენოთ ხსენებულ კომიტეტის სათავეში, საქმეს ეს არ უშველის. ერთად ერთი ხსნაა, ჩემის აზრით, ამ ორგანოში მომუშავე მოწინავე მუშების დარაზმვა, შეკავშირება, ამ შეკავშირებულ ძალას უნდა დავავალოთ მოვლა-პატრონობა ამ ქონებისა, ამათში უნდა იყვეს ეს შეგნება და როცა მუშები და გულ-შემატკივრები რესპუბლიკის ქონებისა შეერთებული ძალით ენერგიულად მოჰკიდებენ ხელს თავიანთ საქმეს, მაშინ სათავეში მყოფთაც გაუადვილდება საქმე და ყოველივე შემოქმედებითი მუშაობა ნაყოფიერი იქნება. ეს პირველი ნაბიჯი უკვე გადადგმულია, მოწინავე ნაწილმა თანამშრომლებისა, შეგნებული მუშები უკვე შეუდგენ მუშაობას, მათ უკვე ჰქონდათ ამ საგანზე რამდენიმე კრება, დაბრკოლებებიც ბევრი შეხვდა, მაგრამ მაინც იმედია საქმე ბოლომდის მიაღწევს. მიღებულია შეიქნას ისეთი ძირითადი და უძლეველი ორგანიზაციები, რომელსაც დაუკავშირებენ ცენტრალურ გამგეობას მომარაგების კომიტეტისა და მასთან თანხმობით იმუშავებენ, რომ აღნიშნული დეფექტები თავიდან აიშორონ, ზედმეტ ელემენტებისაგან გაანთავისუფლონ მომარაგების კომიტეტის დაწესებულებები. ეს თანამშრომლების შეკავშირება საუკეთესო დახმარებას გაუწევს მომარაგების კომიტეტის სათავეში მდგომ პირთ, მთელი პასუხის მგებლობა, საქონლის დაცვა-პატრონობა, ნაყოფიერ მუშაობის ხელის შეწყობა, თანამშრომელთა შორის საქმეების განაწილება და სხვ. ამ თანამშრომელთა ორგანიზაციებმა უნდა იდვას თავს.

ამას მთავრობამ ყურადღება უნდა მიაქციოს და მომარაგების კომიტეტის სათავეში მდგომ პირებთან ერთად ყოველივე დახმარება უნდა აღმოუჩინოს ამ თანამშრომელთა ორგანიზაციებს. ეს იქნება თავდები ამ მილიარდიან ქონების შენახვის და განადგურებისაგან გადარჩენის.

მომარაგების კომიტეტში მომუშავე შეგნებულ მუშებს ყურადღებაც აქეთკენ უნდა იქნას მიპყრობილი.

ვლ. ბახვლი.

დაუდევრობა თუ ბოროტმოქმედება?

კვირას, 1 სექტემბერს ვერის დაღმართიდან წამოვედი ვაგზლისკენ მომავალ ტრამვაის ვაგონით. ვიდექი ტრამვაის უკანა ადგილზე. ჩემთან ერთად იყვენ სხვა მგზავრებიც. გზაზე კონდუქტორს ჩვენთვის ყურადღება არ მიუქცევია. კიროჩნ. ქუჩა გამოვიარეთ უბილეთოთ. ვაგონი გაჩერდა ნემეცების ეკლესიის პირდაპირ. აქ რამდენიმე უბილეთო მგზავრთაგანი გადმოვიდა. მივდივართ მიხაილოვის ქუჩით—კონდუქტორი გაჩერებულა ერთ ადგილზე—ვაგონის შუა საფეხურზე და თავის ჟურნალს ჩაჰკირკიტებდა—ეტყობოდა, ვინაიდან შაბაშის დრო მოახლოვებული იყო, გამოსაცვლელათ ემზადებოდა. უბილეთო მგზავრები კი ტრამვაის გაჩერებისას თავისუფლად იჭერდენ ადგილებს და გადმოდიოდნენ ვაგონიდან.

არც ჩემთვის მოუყიდია კონდუქტორს ბილეთი. ამასობაში მივუახლოვდით ტრამვაის სამმართველოს, აქ კარგა ხანი ჩერდება ვაგონები. ჩემთან მოვიდა ნაცნობი კანდუქტორი, რომლის თანდასწრებით ვიყიდე ბილეთი, და ავუხსენი კონდუქტორს, რომ მისი დაუდევრობა არამც თუ სახალხო საზოგადო დაწესებულებაში—კერძო დაწესებულებაშიაც არ არის დასაშვები. კონდუქტორმა ჩააბარა ვაგონი მორიგე კონდუქტორს და ალბათ, სახლისკენ [illegible] წია დაწყნარებულმა,—რომ მან [illegible] „ხინდი[illegible]“ [illegible] დებულება!.. საჭიროა მუშა-მოსამ[illegible] რეებმა [illegible] ყურადღება ამისთანა პირებს.

დროა მიხვდეთ, რომ „ლიპა[illegible] სრულიადაც არ არიან დაინტერეს[illegible] ნი, რომ დემოკრატიულ თვითმა[illegible] ლობას კარგი „დახლი“ ჰქონდეს. შევიგნოთ, რომ დემოკრატიულ [illegible] სიბულების ნდობას გამართლება [illegible] ან შეიძლება კიდევ საჭიროა ჩვენ[illegible] „ოპეკუნები“, რომლებიც თუ ზოგჯერ გავჩუმდით, მათრახსაც მოგვაყოლე[illegible]

გ. ფოფხა[illegible]

აფხაზეთში

აფხაზეთის სახალხო საბჭოს თავმჯ[illegible] მარე ა. შერვაშიძე პირდაპირ მავთუ[illegible] შემდეგს ატყობინებს ჩვენს მთავრო[illegible] „მე მინდა მოგელაპარაკოთ და გ[illegible] ნოთ ეხლანდელი მდგომარეობა აფხა[illegible] თისა, საქმე შემდეგშია: ორი კვ[illegible] წინეთ ჯარი გაემგზავრა კოდორი[illegible] რათა განედევნა ოსმალთა „ჩეტნიკ[illegible] და ბოლო მოეღო მათ ავანტიურის[illegible] ოსმალთა „ჩეტნიკების“ რიცხვი რამ[illegible] ნიმე ასეულს შეადგენდა, შეიძლება ა[illegible] საც უდრიდა. ჯარს ხელმძღვანელ[illegible] გენ. მაზნიაშვილი და პოლ. თუხარ[illegible] მთელ ამ „ოპერაციების“ წარმო[illegible] დროს რეგულიარული ჯარი, რომელ[illegible] ხელმძღვანელობდა თუხარელი ვერ [illegible] ვდა პირის პირს მტერს. მხოლოდ პა[illegible] რა რაზმებს უხდებოდათ შეტაკება. [illegible] თი მათგანი 60 კაცამდე ტუმარკ[illegible] ხელმძღვანელობით შეებრძოლა მ[illegible] მოქვის მონასტერთან და გმირულა[illegible] მოიგერია მტრის ძლიერი იერიშები. [illegible] ორე რაზმი ღლონტის მეთაურობით [illegible] ებრძოლა მტერს აჩმაძთან და დაამ[illegible] ცხა კიდეც. ამ დროს რეგულიარული [illegible] რი, რომელიც ბრძოლაში მონაწილეო[illegible] არ იღებდა, ართმევდა მშვიდობიან მცხ[illegible] რებლებს და ანადგურებდა სახლ[illegible] ამ ჟამად სოხუმის ციხე სავსეა კო[illegible] რის რაიონის აფხაზებით, რომლებ[illegible] ირიცხებიან სამხედრო ტყვეებათ. [illegible] შეეხება სახლების გადაწვას, ამ მოვ[illegible] ნებს ახლაც აქვს აქ ადგილი იმის[illegible] მიუხედავათ, რომ შტაბმა განაცხა[illegible] რომ ეს სამწუხარო მოვლენა აიხს[illegible] ჯარისკაცთა თავაშვებულობითო. შინწინ, 4 აგვისტოს, სოფელ [illegible] გარდაში გადასწვეს 7 სახლი. მი[illegible] ნია რა სახელმწიფოებრივი თვალსაზ[illegible] სით ბრძოლა ოსმალებთან სახლების გა[illegible] ნადგურებით არა სასურველათ და [illegible] დარწმუნებული, რომ სახლების გადა[illegible] და უდანაშაულო ხალხის დატყვევ[illegible] სოხუმის ციხეში არაა მიზანშეწონილი [illegible] ამას შეუძლია გამოიწვიოს მცხოვრ[illegible] ლებში უკმაყოფილება ჩვენი მთავრ[illegible] ბის მიმართ, ხელი შეუწყოს ანარქი[illegible] გაგრძელებას და ოსმალეთის ორიენ[illegible] ცია მიაღებინოს ხალხს.

მდგომარეობა მით უარესდება, რ[illegible] სამხედრო პირები ყველგან აგონებ[illegible] ხალხს, რომ ისინი მოქმედებენ თანახმა[illegible] საბჭოს დადგენილებისა. ყველა ეს ბ[illegible] დებს ხალხში იმ აზრს, რომ საქართვე[illegible] ლოს მთავრობამ განიზრახა აფხაზეთ[illegible] დაპყრობა და იმას კი თითქმის ხელ[illegible] უწყობს ადგილობრივი აფხაზთა საბჭ[illegible] ამ გვარათ ყველა ეს მოქმედება ძირ[illegible] უთხრის მასსის თვალში მთავრობის ა[illegible] ტორიტეტს. აგრეთვე მოუფიქრებელ[illegible] განცხადებები სამხედრო პირებისა, რო[illegible] ისინი მოქმედებენ აფხაზთა საბჭოთ[illegible] განკარგულებით ამხედრებს ხალხს საბ[illegible] ჭოს წინააღმდეგ. თუ თქვენ დროზე [illegible] მი ღებთ ზომებს და არ დაამშვიდებ[illegible] ხალხს, მაშინ ჩვენ თუ არა სამუდამოთ[illegible] კარგა ხნით დავკარგავთ აფხაზთა ხალ[illegible] ხის ნდობას, ხელს შეუწყობთ მათ შო[illegible] რის უკმაყოფილობას გაალვივებს ქარ[illegible] თველებისადმი ამ გარემოების თავიდა[illegible] ასაცილებლათ საჭიროა დაუყონებლი[illegible] განთავისუფლებულ იქნენ მშვიდობიან[illegible] აფხაზები ციხეებიდან. სრული და უნდ[illegible] აუნაზღაუროს სახელმწიფომ ის ზარალი[illegible] რომელიც ჯარებმა აფხაზებს მიაყენე[illegible] მიცემულ უნდა იქნენ პასუხის გებაში ი[illegible] პირნი, ვინც შემჩნეული იქნებიან ამ[illegible] თუ იმ ბოროტ მოქმედებაში.

აფხაზეთის სახალხო საბჭოს თავმჯდომარე ვ. შერვაშიძე.

კვლავ აგრარ. რეფორმა და მისი მნიშვნელობა

ამ კითხვას ჩვენ არ დავუბრუნდებოდით, რომ გერმანული გაზეთი „კავკაზიშე პოსტი“ 50 ნომერში არ შეხებოდა მას. გერმანელ პუბლიცისტს არ მოსწონს ჩვენი აგრარული რეფორმა. როცა მოწონებაზე საქმე მიდგება, ძნელია დამტკიცება რისიმე. ქართველები იტყვიან: კაცია და გუნებაო.

გერმანელებს არ მოსწონთ ჩვენი აგრარული რეფორმა, ჩვენ ქართველ დემოკრატიას მოსწონს. რა იზამთ!

ამიტომ მოწონების თუ არ მოწონების მიხედვითაც ჩვენ არ შევუდგებოდით

წერილის დაწერას, მაგრამ, როდესაც ...მანელი პუბლიცისტი ეხება ეკონო...ურ და პოლიტიკურ მხარეებს ჩვენი ...არული რეფორმისას და ამასთან რჩე...ც აძლევს ჩვენ მთავრობას უკან და...ნდეს ფეოდალურ ხანას, რომელიც ...ისტორიას ჩააბარა რევოლიუციამ საქართველოს ცხოვრება დააყენა ...გრესიულ გზაზე, მაშინ კი ღირს ...ერდეთ ამ მხარეებზე.

...ასე 15—20 წლის წინეთ ერთ-ერ...ავსტრალიის რესპუბლიკაში, სადაც ...თვა გამგეობას სათავეში ჩაუდგა სო...ლისტთა უმრავლესობა, გამოცხადდა ...ების ნაციონალიზაცია. მართალია, ...ესაც შემდეგ არჩევნებში სოცია...სტთა მოწინააღმდეგეებმა გაიმარჯ...გაუქმებული იქნა მიწის რეფორმა, ...ლოდ შემოღებულ ნაციონალიზაციას ...ბისა არ გამოუწვევია არც ეკონო...ური კრიზისი, არც კულტურის გაპარ...ება.

...ერმანული გაზეთი ამბობს, რომ სა...თველოში „სამწუხარო მოვლენები ...ეა მიწის იძულებითი ჩამორთმევას, ...ლის მზგავსი (იძულებითი ჩამორთ...ა) ჯერ კიდევ არც ერთ კულტურულ ...ყანაში არ მომხდარა“... ამასთანავე ...ონის გამომცემელთ დავიწყებიათ, რომ ...თ ჩქარსა და იძულებით გარდაქმნას ...ვგათ მოსდევს მძიმე ეკონომიური ...ზისი და სოფლის მეურნეობის კულ...ურის სრული გაპარტახება“.

...უპირველეს ყოვლისა გერმანელი პუ...ლიცისტი ღალატობს ისტორიაც. მან ...რგათ იცის, რომ საფრანგეთის დიდ...რევოლიუციამ მოახდინა იძულებითი ...მორთმევა ფეოდალია მიწების.

მაშასადამე, საქართველოს რევოლიუ...ას არ გადუდგამს ისეთი ნაბიჯი, ...მლის მგზავსი არ ყოფილა ისტორი...ა.

...ნუ გამოვუდგებით ასე შორს ისტო...ას. ავიღოთ შვეიცარია. დღეს იქ, ...ის წვრილი მესაკუთრეთა ქვეყანაში, ...სებობს სწორეთ ის აგრარული ურ...-ერთობა, რაც აქ საქართველოში ...და ჩამოყალიბდეს მიღებულ აგრარულ ...ფორმის ნიადაგზე.

...თუ ზოგიერთ ქვეყნებში ფეოდალიზ...ს გაქრობა ცხოვრებაში ხდებოდა და ...ება (მაგ. პრუსიაში) თანდათანობით, ...კონომიური აუცილებელ კანონის ძა...ით, ის საქართველოში მოახდინა რე...ოლიუციამ ერთის დაკვრით, როგორც ...აფრანგეთში. ასეთია ულმობელი ლო...კა რევოლიუციისა.

მერე რატომ მაინც და მაინც გერმანელ ...უბლიცისტის წარმოდგენით აგრარული ...რეფორმა საქართველოში, უკეთ რომ ...თქვათ ფეოდალიზმის გაუქმება, გა...იწვევს მხარეში ეკონომიურ კრიზისს ...ა სოფლის მეურნეობის კულტურას ...რულიად გააპარტახებს? მან კარგათ ...ნდა იცოდეს, რომ ფეოდალიზმის დამ...ვრევა დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში ...არმოადგენდა პროგრესიულ მოვლენას ...ლხის ეკონომიურ ცხოვრებაში, კერძოთ ...ეურნეობის გაუმჯობესობაში, ჩვენთვის ...ი ეს შეადგენს თურქე დაქვეითებას, ...ულტურის დანგრევას. ჩვენი აგრარულ ...ეფორმის ძირითადი მიზანია ფეოდა...ური მეურნეობის სისტების გაუქმება, ...ომელიც სწორედ ხშირად იწვევდა ...კონომიურ კრიზისს და აქვეითებდა ...ულტურას, რადგან მსხვილი მემამულე...ბი ყოველთვის ადგენ ექსტენსიურ მე...ურნეობის სისტემას. მართალია, ამათში ...ზოგიერთნი შეადგენდენ გამონაკლისს. ...კი მთავრობამაც ასეთი შემუშავებული ...მამულები გადასცა ნაციას და მოსავლე...ლათ დანიშნა საგანგებო ორგანოები, ...შემდგარი სპეციალისტთაგან. საერთოდ ...კი ფეოდალური სისტემა იყო შემაბორ...კებელი ძალა სოფლის მეურნეობის გან...ვითარებასა.

ეს მშვენივრათ იცის თვით გერმანელ...მა პუბლიცისტმა, მხოლოდ იმისი მუც...ლის ტკივილი სულ სხვაში უნდა ვე...ძიოთ.

„მიწის აძულებითი ჩამორთმევა ყვე...ლაზე საშინელია თავისი შედეგებით, ...ამბობს გერმანელი, „და უკეთესი იქნე...ბოდა იმაზე ეზრუნათ, რომ მთელ მხა...რეში ანარქია არ ვრცელდებოდეს“ (კურსივი ჩვენია).

აი სწორეთ აქ არის დამარხული ძაღ...ლის თავი.

როგორ გგონია გაზეთს, თუ კი მისი აზრით რამოდენიმე ათას ფეოდალთა მამულების ჩამორთმევამ გამოიწვია და ახლაც იწვევს ანარქიას, განა უფრო საშინელ ანარქიის ალში არ გაეხვევა ჩვენი ქვეყანა, არ ჩაიღუპება ჩვენი დამოუკიდებლობა, ჩვენი თავისუფლება, როდესაც, საქართველოს მთავრობა, თუ წარმოვიდგინოთ, მიიღო რჩევა გერმანულ გაზეთისა, ჩამოართმევს უკან მილიონობით გლეხკაცობას და გადასცემს ფეოდალებს?

ესეც მშვენივრათ ესმის გაზეთს და და კიდევაც უნდა, რომ იფეთქოს საშინელ ანარქიამ, მაშინ გერმანელებს მიეცემათ ერთგვარი გასამართლებელი საბუთი ჩაერიოს ჩვენ შინაურ საქმეებში და ანარქიის ჩაქრობის სახით სრულიად დაიმორჩილოს საქართველო და გაიხადოს თავის უბრალო კოლონიათ.

თქმა არ უნდა უსაბაბოთაც შეუძლიან ეს ჩაიდინოს,—ძალა აღმართს ხნავს,—მაგრამ მოგეხსენებათ გერმანია კულტურული ქვეყანაა და ყოველთვის ცდილობს თავისი იმპერიალისტურ პოლიტიკაში ჯერ-ჯერობით არ აამუშაოს იმისთანა საშვალებები პატარა ერების მიმართ, რაც მას არ გაამართლებს კაცობრიობის თვალში.

კ. კახელი.

მოლარეთა არტელი

თბილისის ერთ გაზეთში ამას წინედ მოთავსებული იყო წერილი მოლარეთა არტელის შესახებ. წერილის ავტორი სთვლიდა აუცილებელ საჭიროებად დაარსებას ქართველ მოლარეთა არტელისას, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ წერილის შემდეგ არც კერძოდ და არც გაზეთების საშუალებით ხმა არავის ამოუღია.

დღევანდელ პირობების გამო, როდესაც საქართველოს რესპუბლიკა, თანდათანობით თავის დაწესებულებებში ახდენს ნაციონალიზაციას, რასაკვირველია მოლარენი და „არტელშჩიკებიც“ უნდა იყვნენ ქართველნი, ან ის პირნი, რომელთაც შეუძლიათ აწარმოვონ საქმე ქართულად. დღევანდლამდე ჩვენ ბანკებში და სხვა დაწესებულებებში მსახურობენ უცხო ტომნი, რომელნიც უმეტეს ნაწილად არიან რუსეთში არსებულ რომელიმე არტელის წევრნი, მათ მაგიერ ყოველივე პასუხს აგებს არტელი, მაგრამ ვინ არის იმის თავდები, რომ რუსეთის დღევანდელ პირობებში ეს არტელები ადგილობრივ შიდა რუსეთში კიდევ არსებობენ და პასუხისმგებლობას კისრულობენ.

რაც უნდა მოხდეს, მაგრამ ჩვენ რესპუბლიკის დაწესებულებებში ნაციონალიზაცია დაიწყო და ახლო მომავალში შესაძლებელია სრულიადაც განხორციელდეს, საშასადამე, პასუხისმგებელ არტელის შედგენა უნდა საჩქაროდ იკისროს რომელიმე ახლად დაარსებულმა, მთავრობის მიერ ნება დართულმა და დამტკიცებულმა, არტელმა ან ბანკმა.

თუ რომ ამ გვარ პასუხისმგებელ არტელს ან საზოგადოებას ვერ დავაარსებთ, მომავალში მოსამსახურეთა მიღება ამ დარგში მოხდება ისე, როგორც ჩვეულია ქართული საზოგადოება, ე. ი. ნაცნობობით, პურნარილით და სხვა გვარ პროტექეთი, შედეგი კი ამისა იქნება ის, რომ ბევრი უპასუხისმგებლო მოლარე (კასსირ) და „არტელშჩიკი“ საზოგადოების ფულს გაფლანგავს, მას პასუხს ვერავინ მოსთხოვს და შეიძლება სხვაგვარ, უფრო დიდმა, ბოროტმოქმედებამაც იჩინოს თავი. დროა შევუდგეთ ამ სიქმეს.

გ. თ.

ბორჯომის მამული

ბორჯომის მამულის ისტორიული მოკლე ცნობა.

ბორჯომის მამული ძველადგანვე თავადი ავალიშვილების კუთვნილებას შეადგენდა, მაგრამ თათრების ხელში გადასვლით მათ მამულზე იურიდიული უფლება დაუკარგავთ. რაკი თათრის კანონის მიხედვით ქრისტიანებს არ შეეძლოთ დიდი მამულის უფლება, ამიტომ შემოერთების შემდეგ რუსის მთავრობამ ამ მამულს თვით დაუწყო დავა, მაგრამ სრულიად მოულოდნელად თავადი ავალიშვილები გამარჯვებული გამოვიდენ. საქმე გორის სასამართლოში გაირჩა. ხაზინას საქმე უმაღლეს ინსტანციაში არ განუსაჩივრებია, ალბათ იმიტომ, რომ ნიკოლოზ I მა მიიღო ის მოსაზრებანი მხედველობაში, რომელიც მას 1851 წლის წერილში მოახსენა მაშინდელმა მეფის ნაცვალმა გრ. ვორონცოვმა. პირველი ის, რომ მამულის წოგება უმაღლეს ინსტანციაშიაც საეჭვო იყო, მეორე—ვორონცოვი ფიქრობდა: თუ ავალიშვილებს მამული ჩამოერთმევოდა, ქართველი თავად-აზნაურობა რუსებისადმი უკმაყოფილონი გახდებიანო, რაიც, მისი აზრით, არ იყო სასურველი, და მასთან რაკი ბორჯომის მამულს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა კუთხისათვის, ვორონცოვი ურჩევდა მეფეს,—ხაზინის ხელში რომ გადავიდეს, ავალიშვილებს წლიური რენტა 5 ათასი მანეთი დაუნიშნეო. საქმე ეგრეც გათავდა. ავალიშვილთან მორიგების შემდეგ ეს მამული სახაზინოთ გამოცხადდა. ბოლო 1871 წელს უმაღლესი რესკრიპტით მაშინ კავკასიაში მეფის ნაცვალს დიდ მთავარს მიხეილ ნიკოლოზის ძეს საშვილიშვილო საჩუქრათ ებოძა. მანვე დაიწყო მზრუნველობა მოსაგვარებლად და გამოსაღებათ იმ ბუნებრივი სიმდიდრისა, რომელიც ველურად და უქმად იყო აქ დაბნეული.

ბორჯომის მამულს გორის მაზრის სამხრეთ-დასავლეთი ნაწილი უჭირავს სადაც თფილისის და ქუთაისის გუბერნიის საზღვრებია. ის გაჭიმულია მტკვრის ორივ ნაპირზე იმ ალაგს, სადაც მტკვარი გორის ველობაზე გამოდის, სამხრეთ აღმოსავლეთით მამულს საზღვრავს მთა ცხრა „წყაროს სერი“, რომლის საშუალო სიმაღლე უდრის 800 ფუტს. ამ მთაში აქვთ სათავე ორს მოზრდილს მარჯვენა ტოტს მტკვრისას „შავს და გუჯარეთის“ წყლებს, სამხრეთ დასავლეთით საზღვრავს ახალციხის მაზრა. ამ საზღვარზე მდებარეობს მაღლობი კლდიანი სიმაღლით 8753 ფუტი. აღმოსავლეთით მამულს საზღვრავს ეგრედ წოდებული ბრჯევანის მთები, ეს მთა გამწკრივებულია მერედიანის მიმართულებით და თავდება ორი მწვერვალით „მცირე ქართით“ და „დიდი ქართით“, ამ მწვერვალიდან მთაგრეხილი უხვევს დასავლეთით და საზღვრავს მამულს ჩრდილოეთით. ამ ალაგას მთა გრეხილს უწოდებენ ჩოჩორაკის მთაგრეხილს. ჩრდილოეთ-დასავლეთით მამულის საზღვარი შორაპნის მაზრის საზღვარზე მდებარეობს, სადაც ვახანის მთაგრეხილია. მამულის სივრცე უდრის 71,000 დესეტინას აქედან ტყეს უჭირავს 42,000 დესეტინა.

ტყეში შეხვდებით 450 წლოვან ნაძვს, ხოჭს და სხვ. ასეთ მხცოვან ხის სიმაღლე 185 ფუტამდის აღწევს, ხოლო დიამეტრი კაცის სიმაღლეზე 60-მდის მიდის; მოცულობა 4 კუბ. საჟენს უდრის. ასეთის ხეს თესლობის უნარი ჯერ არ დაუკარგავს და არც ზრდა მიუტოვებია, ყოველ წლობით იზრდება $^1/_4$ ფუტს. ტყეში უმთავრესად იზრდება: ფიჭვი, ნაძვი, ხოჭი და წიფელა. პირველს სამს ჯიშს უჭირავს 27,000 დესეტინა, აქედან ფიჭვს 12,000 დესეტინა. ამათ გარდა ტყეში იზრდება: თეთრი რცხილა, ნაკერჩხალი, კოპიტი, მუხა, ცაცხვი, არყი და სხვა.

ბორჯომის მამულის ჰაერიც არ არის ერთგვარი და ერთნაირად ზომიერი. ყველა თვეებზე უფრო წვიმიანი ივნისია.

ბორჯომის მამული საკმარისად ირწყვის სხვადასხვა პატარა რუებით და მდინარეებით. ყველაზე ძვირფასი და ყურადსაღები—ეს ის მინერალური წყლებია, რომელიც ამ მამულში სხვადასხვა ალაგას უხვად არის მიმობნეული.

ასე მაგალითად: ცაგვერში—ცივი ნახშირ-მჟავ რკინიანი, ლიკანში—ცივი ნახშირ-მჟავიანი და ნახშირ-მჟავ-რკინიანი, მარჯვწყალში—ცივი ნახშირ-მჟავიანი, ციხისჯვარში—ცხელი გოგირდიანი, საძგერში—თბილი გოგირდიანი, კოდიანში—ცივი გოგირდიანი და რაც უმთავრესია ბორჯომში—ნახშირ-მჟავ ნაცარ-რწმულიანი ბორჯომის წყლად წოდებული. ზღვის პირთან შედარებით ბორჯომი მდებარეობს 2607—2634 ფუტის სიმაღლეზე. აღმოსავლეთით და ჩრდილოეთით ბორჯომი შემოზღუდულია საკმარისად მაღალი მთებით (საშუალო 5000 ფუტ. სიმაღლით), რომელიც იფარავს აგარაკს ცივი ჩრდილოეთის და ჩრდილო-აღმოსავლეთის ქარებისაგან, სამხრეთით კიდება ღიაა საშუალო ტემპერატურა უდრის 20,7° ჰაერში აზოტი საკმარისად დიდია და ამიტომ ჰაერი მუდამ სუფთაა. მეტადრე საძგერის და ვორონცოვის ბაღებში. ამასთან ერთად ფიჭვნარის და ნაძვნარის უხვი სურნელობა, ლამაზად გაკაფული რამოდენიმე ბაღები. აი ერთის მხრივ რა არის მთის სუფთა ჰაერთან მიმზიდველი ქალაქის უხეშობით დაღლილ მოაგარაკეთათვის. მეორეს მხრივ კი ეგ უმთავრესი ძარღვი ბორჯომის მიმზიდველობისა და მამულის სარგებლიანობისა—ეგ თვით ბორჯომის წყალია, რომელსაც დიდ სამკურნალო მნიშვნელობა აქვს. მე აქ არ შევუდგები დაწვრილებით ბორჯომის ნახშირ-მჟავ ნაცარწმულიანი წყლის ანალიზს და მისი სამკურნალო ეფექტების სიდიდეს, რადგან ეგ ვრცელი და სპეციალური შრომის საქმეა, ხოლო აღვნიშნავ ფაქტს, რომ მრავალი მოაგარაკე ეტანება მას როგორც გარე და შიგ სახმარ სამკურნალო წყალს. ბორჯომში მოწყობილია ბორჯომის წყლის გარე სახმარად სამკურნალო ვანების ოთახები, რიცხვით 15-მდის, რომელიც აუცილებლად გადიდებულ უნდა იქნეს, მაგრამ არც იმდენად, რომ ვანების გადიდებით სასმელად სახმარი წყლის რაოდენობა შევზღუდოთ და მოთხოვნილება არ დავაკმაყოფილოთ. ბორჯომის წყალი ამოსჩქეფს ორ წყაროთ; ერთ მათგანს ეკატერინე, ხოლო მეორეს ევგენის სახელს უწოდებენ. ეკატერინე ერქვა გოლოვინის ქალიშვის, რომლის საქმიოდ აგებს აქ შენობები, ხოლო ევგენი ერქვა ენჟინერს, რომელმაც ამოიყვანა წყარო, ძირითთ აუზით და სამკურნალო შენობებით, ის ადგილი, სადაც წყალი გამოდიოდა და სადაც ეხლა ეგრედ წოდებულ მინერალურ წყალთა პარკია. ორთავე წყალი თავის ქიმიურის შემადგენლობით თითქმის ერთი და იგივეა, ხოლო როგორც ხალხშია რწმენა და ამას არც ექიმები უარყოფენ ერთი დიამეტრალურად წინააღმდეგი თვისება აქვთ: ეკატერინეს სახელობის წყალი მსუქნობს ხდის მას, ვინც მას ხმარობს, ხოლო ევგენის კი ახუქებს. ევგენის სახელობის წყალი 24 საათის განმავლობაში 1680, ხოლო ეკატერინესი 6.500 ვედრო გამოდის.

(შემდეგი იქნება).

მცირე შენიშვნა

თფილისში არსებულმა სამეგრელოს დამხმარე კომიტეტმა შუამდგომლობა აღძრა მთავრობასთან, რომ დამშეულ სენაკის მაზრისათვის გაგზავნილიყო პური. მთავრობამ შუამდგომლობა დააკმაყოფილა და გადასწყვიტა 4 ვაგონი პურის გაგზავნა სენაკის მაზრაში. კომიტეტის წევრებმა დ. ჩიქოვანმა და ს. ჯინორიძემ დუბლიკატები აიღეს და 12 დღის წინეთ გაემგზავრენ სამეგრელოში პურის გასანაწილებლად ადგილობრივ ადმინისტრაციის დახმარებით დამშეულ სოფლებთა შორის. მეხუთე დღესვე მოუვიდა სამეგრელოს დამხმ. კომიტეტს დეპეშა ჩიქოვანისაგან, რომ პური სენაკში ჯერ არ მიგვიღიაო. კომიტეტის მიერ გაგზავნილ პირებს სამეგრელოს სხვადასხვა ადგილას გლეხებისაგან მოუგროვებიათ პურისათვის ფული; დღეს გლეხები ამ პირთაგან პურს მოითხოვენ, ან უკანვე ფულის დაბრუნებას. მდგომარეობა სერიოზულია. გაგზავნილმა პურმა მიზანს ვერ მიაღწია. ამ ახლო ხანში ახალი სიმინდი შემოვა და მაშინ პურის გაგზავნას მნიშვნელობა თავის თავად ეკარგება. თუმცა მიმოსვლის საქმე ცუდათ არის მოწყობილი, მაგრამ ასეთი დაგვიანებაც შეუწყნარებელია. 15 დღეა, რაც დამშეულები ცის მანანასავით მოელიან პურს, მაგრამ დღემდეც ვერ მიუღიათ. სამ. დამ. კომ. ყოველ დღე მოდის დეპეშები: „დააჩქარეთ სასურსათო სამინისტროს პურის გამოგზავნაო“. ასეთივე შინაარსის დეპეშები თვით სასურსათო სამინისტროსაც მისდის. საჭიროა ამას მთავრობამ ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოს.

ან—ხანი.

ამხ. მიხაკო მახარაძე

ვერაგებმა არ იკმარეს—ამხ. დ. გუგუნავას, ი. მამულაიშვილისა და ილ. ლუღუშის უმანკო სისხლის დაღვრა და ტერფად ამხანაგ მიხაკო მახარაძის სისხლშიაც გაისვარეს ხელები.

ამხანაგი მიხაკო მძიმედ დაიჭრა ნატანებ-ოზურგეთის გზაზე ფოსტაზე თავდასხმის დროს და ერთი კვირის საშინელი წამების შემდეგ გარდაიცვალა ოზურგეთის სამხედრო ჰოსპიტალში.

განსვენებული ჯერ კიდევ ახალგაზრდობიდანვე ენერგიულ მუშაკათ ითვლებოდა სოც.-დემოკრატიულ ორგანიზაციებში. ის იყო უფროს მუშათ ზვანის მეცდელ პლანტაციაში და როგორც შეგნებული და გამოცდილი, აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდა პარტიულსა და რევოლიუციონურ ორგანიზაციებში.

ოზურგეთის წითელ გვარდიაში განსვენებული მიხაკო ერთ საუკეთესო მებრძოლ გვარდიელათ ითვლებოდა.

განსვენებული მუშაობდა კოოპერატივთა კავშირშიდაც და ამ მოვალეობის შესრულების დროს გამოასალმეს ავაზაკებმა სიცოცხლეს.

ხუხეინ.

ვალიკო აბრამის ძე იკაშვილი.

ამ დღეებში—ქ. ხაშურში, სამარეს მიაბარეთ ახალგაზრდა—21 წლის ვალიკო, რომელიც სულით და გულით მუშათა კლასის ღვიძლი შვილი იყო, ის სულ იმის ფიქრში იყო, რომ რაიმე წვლილი შეეტანა სახალხო საქმეში, მაგრამ, განუკურნებელმა სენმა—ჭლექმა უდროოთ მოუსპო მას სიცოცხლე, და მშრომელ ხალხს ერთი სპეტაკი პიროვნება კიდევ გამოეტაცა ხელიდან. მას დარჩა თავისი შრომით შეგროვილი 75 მანეთი, რომელიც თანახმათ განსვენებულის ანდერძისა, ეს ფული გადაეცა ხაშურის სახალხო გვარდიის შტაბს.

ხაშურის გვარდიის შტაბი.

რკინის გზაზე

გორის რაიონი. რკინის გზის მუშა-მოსამსახურეები გორის რაიონისა პოლიტიკურ კითხვებში მოუმზადებელნი არიან. მთელი რაიონის სადგურები რომ დაიაროთ აგარიდამ სადგურ კავთისხევამდის, ვერსად ვერავითარ ორგანიზაციას ვერ ნახავთ. პარტიაზე და ორგანიზაციაზე ლაპარაკი აქ ახალი ხილია; რევოლიუციის დაწყების დღიდან, წელიწად ნახევარი გავიდა, ყველა რაიონებში მოწინავე ამხანაგები შეძლებისდაგვარად მუშა მოსამსახურეებს ხელმძღვანელობას უწევდნენ და ბევრგან როგორც პარტიული ორგანიზაციები, ისე საოლქო კომიტეტები დღეს სასურველ სიმაღლეზე დგანან. ვიცი ისეთი რაიონები სამხრეთის გზაზე, სადაც სხვადასხვა ერის ხალხი მსახურებს, მაგრამ მოწინავე ამხანაგების ენერგიულმა მუშაობამ მიზანს მიაღწიეს და ნაყოფი გამოიღეს გახსნეს სადგურებზე კლუბები, მოაწყვეს ყველა „იაჩეიკები“, გაავრცელეს მასსაში ჟურნალ-გაზეთები, მოიწვიეს პარტიულ ორგანიზაციის ხარჯზე საკუთარი პროპაგანდისტები და ისეთი მკვიდრი და მტკიცე ორგანიზაციები შეკრეს, რომლებიც ყველა საწინააღმდეგო გამოსვლებს მომზადებულად შეხვდა და ღირსეული პასუხი გასცეს. მთელი რაიონი 400—500 კაცისაგან შემდგარი მცირედის გამონაკლისით პარტიის გარეშეა. ნუ თუ არ შეგვძლოთ გორში მყოფ ამხანაგებს, გაევლოთ სადგურებზე, ხალხი მოემზადებიათ, და მთელი რაიონის მუშებთან შეკავშირებულათ ემუშავნათ?

იმედია ამხანაგები გაივლიან ყველა სადგურებზე და გაორკეცებული ენერგიით შეუდგებიან პარტიულ მუშაობას; გახსნიან სადგურებზე პატარა კლუბებს, გამოიწერავენ ჟურნალ გაზეთებს და მიაწოდებენ ჩვენს მუშას სულიერ საზრდოს, აუხსნიან მუშა-მოსამსახურეს რევოლიუციის მსვლელობას, მიმდინარე მომენტს, გაუგებარ კითხვებს მათ გასაგებ ენაზე აუხსნიან; შეადგენენ ყველა სადგურებზე „იაჩეიკებს“ და შექმნიან მაგარ ორგანიზაციას.

ახალი სით.

—

არა ერთხელ დაწერილა რკინის გზის უწესრიგობის შესახებ; რკინის გზა ეს ერთი იმ უმთავრეს ძარღვთაგანია სახელმწიფოსი, ურომლისოთ მისი არსებობა, მით უმეტეს დღეს წარმოუდგენელია. მართალია, დღეს როცა ჩვენი ცხოვრება ასე აწეწილია რკინის გზის საქმეც უწესრიგოთ არის, მაგრამ, ვიმეორებ, რომ მეტი ყურადღება, ენერგია და სიყვარული იყოს დაკისრებული საქმისადმი, ერთი ორათ უკეთესი იქნებოდა მიმოსვლის საქმე, ვინემ დღეს არის.

სადგურ სუჯევახოდან თფილისში ჩამოსვლას მოუნდა მატარებელი ოთხი დღე და ოთხი ღამე!

სადგურ ყვირილაში ვიდექით მთელი დღე და ღამე. დანარჩენ სადგურებზე შვიდი საათი, ხუთი, სამი და ასე. მოთმინება ეკარგება მგზავრს, მოზრდილები კიდევ იტანენ ყველაფერს, მაგრამ პატარა ყმაწვილები, რომლებიც ხალხის სიმრავლის გამო სულს ძლივს იბრუნებენ მტვრით და ნაგვით სავსე ვაგონებში, აუტანელია. თან ისეთი და იმდონი ხივები შეაქვთ ვაგონში, რომ მგზავრს გახდომაც კი აღარ შეუძლია არაფი თუ დაწოლა, დაჯდომა და სულის მოთქმა. ქათმებით და ბატებით არის სავსე ვაგონები.

ძველათ, როცა მატარებელი ერთს ან რამდენიმე საათს აგვიანებდა შავ დაფაზე წარწერას დაინახავდით: „მატარებელი იგვიანებს ორ საათს“ და სხვა. მგზავრიც გულ-დამშვიდებული იყო. დღეს კი მთელი დღე და ღამე სადგურზე გიხდება ცდა და ამავე დროს ვაგონს ვერ მოშორებიხარ, რომ წახვიდე სადმე, საჭმელი იყიდო, მოისვენო, რადგანაც გეშინია მატარებელი არ წავიდეს და არ დავრჩეო.—მემანქანეები დაღლილნი არიან, გამოიძინებენ და შეიძლება ხვალ 8—9 საათზე წავიდეთო, ნახშირი არ არის, ორთქლმავალები არ გვაქვს, ან მუშები ცეცხლს ანთებენ, ნახშირს ყრი ან, როცა გაიხადებენ, წავალთ—ღებულობ ასეთ პასუხს. აჩქარება, თავის შეწუხება, მზრუნველობა ეს არსად არა სჩანს. ორთქლმავალი დამტვრეული გაუსუფთავებელი, ვაგონებში მუდამ ხაგავი, სადგურებზე სიბინძურე, მოხეტიალე ხალხით სავსეა ჩვეულებრივათ ჩვენი სადგურები. რასაც არც ერთ ცოტათი რიგიან სახელმწიფოში ალაგი არ აქვს. იქ ყველაფერი რიგზეა, აქ ყველაფერი უწესრიგოთ არის. იქ დრო ფული ღირს, აქ არაფერი... იქ ყველამ თავის საქმე იცის, უფროსის გაგონება, ზრდილობიანი მოპყრობა, აქ ყველაფერი უკუღმაა.

ყველა ამას თუ ყურადღება არ მიექცა, თუ თვითეულმა როგორც რკინის გზის მოსამსახურემ, ისე თვითმგზავრებმაც თავიანთი ვალდებულება ვერ შეიგნო, ან არ შეიგნო, ვიმეორებ ჩვენი რესპუბლიკის საქმე დაიღუპება, რითაც ჩვენ დავამტკიცებთ, რომ არ ვყოფილვართ ღირსი თავისუფლების.

მეტადრე ყოველგვარი წესრიგის აღდგენას ყურადღება უნდა მიაქციოს თვით იმ მთავრობამ, ვისაც ჩააბარეს ამ დარგის უფროსობა. არ კმარა „ცენტრიდან“ ბრძანების გაცემა, საჭიროა ჩამოვლა, საქმესთან ახლო გაცნობა და მისი რიგიანად მოწყობა, რამდენათაც კი შეიძლება ეს დღევანდელ პირობებში; რაც შეუძლებელია იმას არავინ ითხოვს, მაგრამ ასე უყურადღებობაც შეუძლებელია.

—ლია.

—

თფილისიდან ხაშურამდე. 4 აგვისტოს ღამის მატარებელით შემთხვევით მოხდა გამგზავრება ქ. ხაშურში ოჯახითურთ. არ შემიძლია არ მივაქციო მკითხველის და რკინის გზის ადმინისტრაციის ყურადღება იმ მოვლენას, თუ რამდენათ აფასებენ ბატონი კონდუქტორები თავიანთ სამსახურს და რამდენათ უწევენ მგზავრებს და რკინის გზას დახმარებას. ვაგონის კარებთან შესვლის დროს კონდუქტორი არსად სჩანს და მგზავრები ერთმანეთს თავ-პირსამტვრევენ. ამ დროს სარგებლობენ ჯიბგირები და თამამად ამქავებენ თავიანთ გაწვრთნილ თითებს სხვის ჯიბეებში. ყველა მიიჩქარის ვაგონში, აქვს თუ არა ბილეთი არავინ იცის. მატარებელში ... კონდუქტორი არ სჩანს. ... როგორც ... კონდუქტორი და დაგვიჭრეს ბილეთები. ამის შემდეგ კონდუქტორი არ გამოჩენილა. მცხეთიდან მგზავრებით ისე აივსო ვაგონი, რომ გასავლელ ალაგს ვერ იპოვიდით. კონდუქტორები კი არსად სჩანდენ.

მივედით ხაშურში, მგზავრები მოემზადენ ჩამოსასვლელათ, ბნელაში ძლივს ვპოულობდით ბარგს. ერთმა მგზავრმა შეჰყვირა: დავიღუპე და ეს არის, ჩემი ხურჯინი მოუპარავთო. დაიწყო კონდუქტორის ძებნა და ძახილი.

7 აგვისტოს უკანვე დავბრუნდი № 9 მატარებლით დღის 11 ნახ. საათზე. აქაც არ მინახავს კონდუქტორი. მცხეთისკენ რომ გამოვედი, მაშინ შემოვიდენ ვაგონში კონტროლი, კონდუქტორი და ერთი გვარდიელი. კონტროლიორმა აღმოაჩინა ერთი უბილეთო. თუ რამდენათ ბეჯითად ექცევიან ბ-ნი კონდუქტორები თავიანთ სამსახურს და რამდენათ უწყობენ ხელს ჩვენ გაღატაკებულ ხაზინას, ამას ეხლავე შევიტყობთ. ამ მატარებლის უფროსი როგორც გავიგე ცხადაძე ყოფილა, კონდუქტორი კი ასათიანი. ხაშურიდან რომ გამოვედით, ბილეთი არავის მოუთხოვია მცხეთამდე, ან ვინ მოითხოვდა, როდესაც ვაგონში არ იმყოფებიან არც კონდუქტორი და არც მატარებლის უფროსი ადევნებს თვალს კონდუქტორებს. კონტროლიორმა მას მცხეთამდე აჰ დევინა ბილეთი. როდესაც მე შევეკითხე უბილეთო ებრაელს კონდუქტორები მიხჯავენ თუ არა სამტრედიიდან ბილეთებსთქვა, მან ამოიღო სამი ბილეთი, მომცა და მიპასუხა: „კონდუქტორები სრულებით არავითარ ყურადღებას არ აქცევენ მგზავრებს, საიჯერ ვიყიდე ბილეთი და არავისაც არ მოუთხოვიაო.

საჭიროა ზომების მიღება, რათა მოსამსახურეები თავიანთ მოვალეობას ღირსეულად ასრულებდენ. აგრეთვე მოვალეა ყველა შეგნებული მგზავრი აცნობოს ამნაირი მოხელეების ავ-კარგი რკინის გზის ადმინისტრაციას. ანდა გამოაქვეყნონ გაზეთის ფურცლებზე.

ზ. ფურული.

სახალხო უნივერსიტეტის განყ. სოფლებში

სახალხო უნივერსიტეტი ამ ქამად განშორდა დიდი ხნის განმავლობაში გამეფებულ სიბნელეს და იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ იგი აუცილებლათ მიაღწევს თავის მიზანს, თუ, რასაკვირველია მის გამოცოცხლებას გახვითოებსას ჩვენ შევუწყობთ ხელს. ყველა ამჩნევს, რომ ჩვენში იღვიძებს, ცოცხლდება და დღითი-დღე ძლიერდება თვითგანვითარების მისწრაფებანი. ჩვენში ხაკლებათ შეხვდებით ისეთ კუთხეს, ან კიდევ ისეთ პირს, რომ არ ჰქონდეს სურვილი თვითგანვითარებისა, მაგრამ არ არსებობს სოფლათ ისეთი ორგანიზაცია, სადაც ასეთი სურვილის განხორციელება შეეძლებოდეს. სასურველია გაიხსნას სოფლათ სახალხო უნივერსიტეტის განყოფილებანი და მოეწყოს მოკლე ვადიანი კურსები ეროვნისა და აგრარულ საკითხების შესასწავლად, რომელიც მისცემენ დაინტერესებულ პირთ ცოტათ თუ ბევრად თეორიტიულ და პრაქტიკულ ცოდნას.

ამ საქმის ორგანიზატორობა უნდა იკისროს თფილისში უკვე არსებულ ცენტრალურ სახალხო უნივერსიტეტმა. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ის ამ საუბიელზე მუშაობის შესახებ, შესაფერ ზომებს მიიღებს და სასურველათ დააგვირგვინებს ამ სიმპატიურ საქმეს.

თედ. ხუხუნაიშვილი.

ს.-დემ. პარტიაში

რკინის გზის სამმართველო. 3 სექტემბერს ამხ. ლ. ასათიანის თავმჯდომარეობით შესდგა სამმართველოს პარტიულ წევრების მცირე კოლექტივის სხდომა. პირველ საკითხად გაირჩა სამმართველოს გვარდიელების რკინის გზის შტაბიდან დაბრუნების საკითხი. ამ მოთხოვნას სარჩულად უდევს გვარდიელების თავ-თავიანთი თანამდებობებზე საჭიროება. მოსამსახურეთა რიცხვის შემცირების შემდეგ ეს საჭიროება მეტადრე აშკარად წარმოსდგა ჩვენს წინაშე. ამ საკითხის გარჩევის დროს მოწვეულ იქნა თვით რკ. გზის გვარდიელთა შტაბის უფროსი მ. არველაძე. მიღებულ იქნა შემდეგი: რადგანაც თვით საქმე მოითხოვს გვარდიელთა უკან დაბრუნებას, ეთხოვოს ვისაც ჯერ არს უსათუოდ დაუბრუნონ ხსენებული გვარდიელები ან ორი და მათ ადგილზე მიღებულ იქნან ახლები. შემდეგ გამომუშავებულ იქნა სხვადასხვა მუხლები რკ. გზის მოწავალ სოვეთებში მონაწილეობის მიღებაზე. კოლექტივმა გადასწყვიტა ამ საკითხში შეუერთებულად გამოვიდეს თფილისის

რაიონის რკინის გზელთა კოლექტივებთან.

4 სექტემბერს მოწვეულ იქნა ამავე სამმართველოს პარტიულ წევრთა საერთო კრება. დღიურ წესრიგში პირველ კითხვათ იყო სამმართველოს კოლექტივის მოქმედება. ამ კითხვაზე მოხსენება გააკეთა ამხ. ლ. ასათიანმა. საერთოდ კრებამ მცირე შეკითხვების შემდეგ მოიწონა კოლექტივის მოქმედება.

შემდეგი საკითხი იყო მომავალი რკინის გზელთა ყრილობა. ამ საკითხზე მოხსენება გააკეთა ამხ. ვ. ნინუამ. გამოირკვა და გადაწყდა, რომ არავითარ ბლოკს არჩევნებში ჩვენ არავისთან არ შევკრავთ; მით უმეტეს არც ერთ სხვა პარტიასთან, თუ კი ასეთი მოიპოვება. ს. დემოკრატიული პარტია წამოაყენებს საკუთარ სიას. მთავარი ხელმძღვანელი როგორც ვიცით არჩევნებისა პროფესიონალური ორგანიზაციები იქნება.

მიღებულ იქნა რეზოლიუცია, რომელიც ანდობს კოლექტივებს სიის გამომუშავებას და თუ მოასწრებს ყრილობამდე, კიდევ ერთი კრების მოწვევას. პარტიული სია ყრილობაზე გასაყვანათ გამომუშავებული, კოლექტივებში და კოლექტივთა ბიუროში იქნება გატარებული.

საქარელი მ.

პროვინცია

გურია. გურული ხალხის პროგრეს[ი]ს გზაზე სვლა რომ საფუძვლიანი დარჩეს, ამისთვის საჭიროა გურიის ქონებრივი ავლადიდების გაძლიერება. ღატაკი და წელში მოხრილი გლეხი ვერასოდეს ვერ გახდება მტკიცე კულტურის მატარებელი. ამავე დროს, ყველასათვის აშკარაა, რომ პოლიტიკურად და განვითარებით მოწინავე გურია ეკონომიურად ჩამორჩენილია.

გურულების სახსარს ამდენხანს შეადგენდა უმთავრესად გარედან შემოტანილი სიმდიდრე: ქირაზედ სიარულით, ზამთრობით ფოთში და ბათუმში მუშაობით, ზოგი ოჯახის წევრის მოხელეთ გამოზრდით და სხვა. იშვიათია ისეთი გლეხი, რომ ადგილობრივ თავისი შრომით და მეურნეობით თავს ირჩენდეს. ეს კი ნორმალურად არ ჩაითვლება. მუდამ ქანაობით და წანწალით სოფლიდან ქალაქში, ქალაქიდან სოფელში, მეურნეობიდან ვაჭრობისაკენ და ვაჭრობიდან გაქირავებამდე გლეხი ბევრს ვერაფერს გახდება. ვინც სოფელს მოშორდება, ის სავსებით ქალაქს უნდა მიენდოს, ხოლო სოფელში დარჩენილი სოფელში შრომით უნდა იკმაყოფილებდეს საჭიროებებს. მხოლოდ ამ შემთხვევაში გააუმჯობესებს გლეხი მეურნეობას და ცხოვრების უკეთ მოწყობაზედაც იზრუნებს. ამდენხანს ასე არ იყო. გურულ გლეხს ცალი ფეხი სოფელში ედგა, მეორე ქალაქში. სოფელში სიმინდის მოყვანის მეტი თუ რამე შეიძლებოდა მან არ იცოდა. მეურნეობით ფულის შოვნა მას შეუძლებლათ მიაჩნდა. ომმა და სიძვირემ ასეთი შეხედულება რამდენიმეთ შესცვალა და ეს გარემოება უნდა გამოვიყენოთ. ჩვენ უნდა გურიაში ისეთი პირობები შევქმნათ, რომ გლეხმა არსებობის სახსარი ადგილობრივ შრომით მოიპოვოს. ეს შესაძლებელიც არის. გურიის შესახებ აქაც და სხვაგანაც გავრცელებულია ერთი ყალბი აზრი, თითქოს გურია ღარიბი იმიტომ იყოს, რომ მიწა არ არის საკმარისით. ნამდვილად კი მიწა გურიაში ბლომათ არის, რომ მისი მოხმარა შეეძლოთ. გურული გლეხი ბევრ სხვა კუთხის გლეხს ჩამორჩება მუშაობაში. აქ იშვიათად შეხვდები ისეთ გლეხს, რომ მუდმივ ინტენსიურ შრომას ეწეოდეს: მუშაობენ სეზონობით, ხოლო სამუშაო დროის დიდ ნაწილს, განსაკუთრებით ზამთრობით, უქმად ატარებენ. ახალი ცხოვრებისთვის კი აუცილებელია მეტი უნარის და გარჯილობის გამოჩენა. მომავალმა ერთობ უნდა შეაჩვიოს გურულები მუდმივ შრომას, თან უნდა ასწავლოს თუ როგორ უნდა მუშაობა და მიწით სარგებლობა.

გურიას ჩრდილოეთით ჩამოუდის მდინარე რიონი. ამ მდინარის პირად დიდძალი საყანე ადგილებია. საკმარისია ეს ადგილი სავსებით გამოიყენო, რომ ხალხი საკვებით უზრუნველ-ყოფილი გახდეს. ადგილები ეხლაც ითესება (მთლად არა), მაგრამ თუ გამუდმებულ დარები დარჩა (რაც გურიაში იშვიათი მოვლენაა) მოსავალი მოვა, არა და შრომა უნაყოფოდ ჩაივლის, როგორც ეს გასული სამი წლის განმავლობაში მოხდა. ან კიდევ ადიდდება რიონი და ყველაფერს წალეკავს. ამავე დროს ამ დაბრკოლებების გადალახვა არც ისე შეუძლებელი რამ არის. საჭიროა მხოლოდ რიონს ზოგ ადგილას დამბები გაუკეთო და მხარე წალეკვისაგან დაცული იქნება. ამას შემდეგ შესაძლებელი იქნება საყანე ადგილების გაშრობა არხებითა და თხრილებით, რომ წვიმების დროს სიმინდს წყალი არ დაუდგეს და არ ამოლპეს. ამნაირად ამ უდიდესი და უნაყოფიერესი ადგილების გამოყენება შეიძლება და ამას ერობამ უპირველესი ყურადღება უნდა მიაპყროს. მეორე—საყანე ადგილები შუა გურიას შორის, მდინარე სუფსის გასწვრივ, უმუშევრობით აქაც ბევრი რამ ფუჭდება. ეს ადგილები დიდი ხანია მუშავდება და ეხლა უკვე გამოფიტული არის. აქ რომ შრომა ანაზღაურდეს საჭიროა ორი რამ:—ერთი მიწის უკეთ დამუშავება, ღრმათ მოხვნა; ეხლა კი კავ-სახნისით მხოლოდ ზედა პირი იჩიჩქნება. მეორე, მიწის გასუქება-განოყიერება. განათლებულ ქვეყნებში მიწას დიდი ხანია ანოყიერებენ. ჩვენც უნდა მივბაძოთ მათ; ან-კი როგორ შეიძლება მიწას მუდამ მიაწოდო სინოყიერე და მას არაფერი შეჰმატო. ცხადია, ათეული წლების განმავლობაში ის გამოიფიტება და არაფერს მოგცემს. განოყიერება შეიძლება ორი საშვალებით: მორწყვით და სხვა და სხვა სასუქის დაყრით.

ამ ზომების შემდეგ სუფსისა და რიონის განაპირა ადგილები იმდენ საზრდოს მოგვცემს, რომ გურიას არც დასჭირდება საკვებათ.

დაგვრჩა მაღლობები. გურული გლეხის თავისი ბედისადმი გულგრილობა აქ უფრო თვალში გეცემა და გააკვირებს ადამიანს. ეს მთა-გორიანი ადგილები წყაროა სიმდიდრის. ზედ თითქმის ყოველნაირი კულტურულ მცენარე ხარობს. თუმცა, როგორც წინა წერილებითაც აღვნიშნე, მეურნეობა დაადგა განახლების გზას, მაგრამ ეს მხოლოდ დასაწყისია. მიწების დიდი უმეტესობა ჯერ კიდევ მოუხმარებლათ გდია. ნახავთ ბევრ ადგილებს ბარდ-ეკლნარით და გვიმბრით გავერანებულს. ეზოები სავსეა უსარგებლო ხეებით. განსაკუთრებით თხემლათა, რომელიც უსარგებლო და ჯანმრთელობის მხრით მავნეც არის. და ეს მაშინ, როცა ამ ადგილებზე შეიძლება თვალ-წარმტაცი ბაღები გაშენდეს: ვენახის, ჩაის, დაფნის, ბროლის, თხილის და ყოველგვარი ხეხილის.

ყველაფერი ეს კი გურულ გლეხს შემოუტანდა ფულს და საქირაოზედ ტყეში და ღრეში სირბილი აღარ დასჭირდებოდა. მოწინავე პირებს და განსაკუთრებით მომავალი ერობის პირდაპირი ვალია ხელი შეუწყოს კულტურულ მეურნეობას გურიაში. არც ერთი ნაკვეთი მიწა არ უნდა დარჩეს მოუხმარელი, არც ერთი ველური ჯიშის ხე არ უნდა გაჭაჭანდეს (გარდა ტყეებისა), მაშინ გურია გახდება დოვლათიანი და გურული გლეხი დაიკმაყოფილებს თავის უკვე საკმაოდ განვითარებულ მოთხოვნილებებს.

ზ—რო.

დ. ჩოხატაური. 23 აგვისტოს ჩოხატაურის რაიონში კოკის პირული წვიმა მოვიდა. ნიაღვარმა წალეკა რაც საუკეთესო ყანები იყო, არ დასტოვა ხიდები, წისქვილები, მოგლიჯა ხეები და რამოდენიმე ალაგას სახლებიც კი წაიღო. ზემო ხეთის საზოგადოებაში არის ადამიანის მსხვერპლიც. მთების ყანებიც ძლიერ დააზიანა ნიაღვარმა, ძლიერ დაზარალდა ზემო გურიის შემდეგი საზოგადოებები: ფარცხმა, სურები, ნანიეშვილი, ზემოხეთი და ამაღლება. ქვემო გურიაში ისე დიდი ნიაღვარი არ ყოფილა. გაარხა აგრეთვე სამხედრო გზა ერთი ვერსის მანძილზე. ჩოხატაურსა და საჯევახოს შუა, რომლის შეკეთებასაც დიდი მუშაობა ესაჭიროება, შეჩერებულია ეტლებით და ურმებით მიმოსვლა. ეს გზა კი აუცილებელია ზემო გურიისათვის. საჭიროა ეხლავე მიექცეს მის შეკეთებას ყურადღება.

ჩოხატაურის აღმასრულებელმა კომიტეტმა შუამდგომლობა აღძრა მთავრობის წინაშე, რომ ხალხს დახმარება გაუწიოს კოწია ერისთავის ორ სართულიანი შენობის შესყიდვაში, რომელიც გამოდგება გიმნაზიისათვის. მთავრობა დაპირდა მამულის შეძენას. ხალხი ფიქრობს, თუ შესყიდვა ადრე მოხერხდა მეხუთე-მეექვსე კლასი წელსავე გაიხსნას ჩოხატაურში.

ახალი განკარგულების ძალით „უცენზო" მასწავლებლებს ენკენისთვის ოციდან აღარ დაუშვებენ, რადგანაც ბათუმის ოლქში ბევრი „ცენზიანი" მასწავლებლები დარჩენილან უადგილოთ და მათი ალაგი ამათ მიეცემათ.

სიმინდის ფასი გურიაში ამ ბოლოს 140—150 მ. ავიდა. ბევრი ავდრობის გამო ახალ მოსავალს ცუდი პირი უჩანს, ნიაღვარმა ხომ გაანახევრა ის.

დ. ნაგომარში ხოლერით გარდაიცვალა თფილისიდან ახლად დაბრუნებული ადგილობრივი მცხოვრები. ხოლერა არავის გადადებია.

გურიის დამხმარე კომიტეტმა ზემო გურიაში ჩოხატაურს გარდა საფერშლო პუნკტები გახსნა შემდეგ ადგილებში: ამაღლებაში, ხიდისთავში, ზემოხეთში, ნაგომარში, სურებში და ერკეთში. ხალხი ძლიერ კმაყოფილია ასეთი უფასო დახმარებით. სხვა დანარჩენი სოფლებიც თხოულობენ ასეთი პუნკტების გახსნას.

უგზოობის გამო ჩოხატაურში ერთი კვირის განმავლობაში გაზეთები არ მოსულა. არც ფოსტა დადის. საჭიროა ამას ეხლავე მიექცეს ყურადღება.

№.

სამეგრელო. ყველამ კარგათ იცის თუ რა ანარქია მძვინვარებს დღეს სამეგრელოში. პირველი გამოსვლა „ბოლშევიკებმა" წალენჯიხში მოაწყვეს, სადაც სასტიკათ იქნენ დამარცხებული. მას მოყვა ასკურავას გამოსვლა დ. ბანძაში და ახლო მახლო რაიონებში. ასეთმა გამოსვლამ დაანგრია სამეგ., მისი კულტურა, მისი სულიერი განწყობილება. მოიწამლა ხალხი. საუბედუროდ, დღესაც სწარმოებს იმ შეუგნებელ ძმების წინააღმდეგ საომარი მოქმედება მარტვილის რაიონში. შეუგნებელი მასსა თანაუგრძნობს იმ „ბანდისტებს", რომელნიც აწარმოებენ დემოკრატიულ სოციალისტურ მთავრობის წინააღმდეგ ავაზაკურ გამოსვლებს. ლეჩხუმიდან გადმოსულმა „ბოლშევიკების" ჯარმა მეტად გაათამამა სამეგრელოს ზოგიერთი სოფლების „ბოლშევიკები". მართავენ კრებებს ფარულად, ადგენენ რაზმს, და ბლომათ აქვთ იარაღი გადამალული, რის შემწეობით მოსალოდნელია ჩვენ ჯარის ზურგს უკან მოახდინონ აჯანყება. დანიშნული ჰყავთ „ტერორისტები" რომელთა შემწეობით უნდა გასწმინდონ სამეგრელო იმ „კონტრ-რევოლიუციონერ" მენშევიკებისაგან". სოფლის კომისარიატს არა ჰყავს საკმაო ძალა, რომ შესძლოს ანარქიის ჩაქრობა. აუცილებელ საჭიროა თვით უმაღლეს მთავრობამ დანიშნოს სოფლის მილიციონერები, რადგანაც „შინაურ მღვდელს შენდობა არა აქვს". და აგრეთვე „ძმობა ამხანაგობა" მილიციონერებისა შინაურ მტრებთან მეტად აფერხებს მათ მოქმედებას. ასეთ კრიტიკულ მდგომარეობაში მყოფ სოფელს ესაჭიროება მკაცრი და მაგარი მთავრობა, რაც მიგვიყვანს ცოტად თუ ბევრად გამარჯვებამდე ანარქიასთან ბრძოლაში.

„ბოლშევიკებ-ბანდისტებს" არც ეგრედ წოდებულ „ნაციონალ-დემოკრატები" ჩამორჩენ. დიდი აგიტაციას აწარმოებენ იგინი მთავრობის წინააღმდეგ. იქამდის მივიდა ამ ვაჟბატონების თავხედობა, რომ აშკარად გამოდიან საზოგ. წინაშე და ავრცელებენ ყოვლად შეუწყნარებელ ჭორებს. როცა მიწის რეფორმის საწინააღმდეგო აგიტაციით ვერაფერი გააკეთეს, დაიწყეს გამოლაშქრება ადგ. კულტურულ დაწესებულებების წინააღმდეგ. როგორც ხმები დადის შავრაზმელებს იარაღიც ბლომად აქვთ თურმე და რაზმსაც ადგენენ: აი როგორ ემზადებიან დემოკრატიის წინააღმდეგ ეს ვაჟბატონები. ანარქიას ზედ დაერთო შიმშილი, სენაკის მაზრა სავსეა გადმოხვეწილებით ჩრდილო-სამეგრელოდან. მათ ესაჭიროებათ საზრდო. ფული არა აქვთ. ამიტომ მაზრის ყველა სოფლებში ბლომათ ნახავთ სიმინდის მათხოვრებს, იმ დროს, როდესაც სიმინდი ფასობს არა ნაკლებ 150 მანეთისა, და ისიც არ მოიძებნება, დიდი მოვალეობა აწევს თფილისში არსებულ „მეგრელთა დამხმარე კომიტეტს", რომ გაუწიოს ანგარიში ყველა ამას და აღმოუჩინოს დახმარება სურსათის მხრივ.

პ. ონოღიელი.

გორის საოსტატო სემინარიაში. ამ სამოსწავლო წლიდან უნდა მოხდეს სრული ნაციონალიზაცია. სამწუხაროდ ქართველ მოწაფეთა რიცხვი სემინარიაში მცირეა—თითო კლასში 6—7 კაცი. ამ რიცხვს რომ შევსება უნდა და ამ საკითხს რომ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი პატარა რესპუბლიკისთვის, ეს თავის თავად ცხადია. მე მინდა აქ, სასწავლებლებში შემსვლელ ყმაწვილების ყურადღება მივაქციო იმას, თუ რამდენად საუმჯობესოა მათთვის გორის საოსტატო სემინარიაში შესვლა. ეს სასწავლებელი გათანასწორებულია საშუალო სასწავლებლებთან როგორც პროგრამით, ისე უფლებებით; მასწავლებლის წოდება კი ზედმეტი უფლებაა, რომელსაც ეგ სკოლა იძლევა. იქ არ ახდევინებენ სწავლის ფულს, პირიქით, იძლევიან წელიწადში 300 მან. სტიპენდიას. რასაკვირველია, სემინარია ვერ იკისრებს, ამ ფულით სრულ პანსიონზე შეინახოს მოწაფე, მაგრამ, მე ვფიქრობ, მას შეუძლია დაუთმოს მოწაფეებს უფასოდ ბინა, ლოგინი, სამზარეულო და სხვა ამისთანები. ყველა ეს ერთად აღებული 700—800 მანეთის სადირალს მაინც შეადგენს. სემინარიაში ოთხი კლასი იქნება. პირველ კლასში მიიღებიან უმაღლეს დასაწყის სასწავლებელში კურსდამთავრებულნი, შემდეგ კლასებში კიდევ შესაფერის ცოდნის პატრონნი. სწავლა დაიწყება 20 ენკენისთვეს ახ. სტ., მისაღები გამოცდები კი უფრო ადრე.

ა.

სამეცნიერო კრებული „ცხოვრება და მეცნიერება"-ს სარედაქციო კომისიისაგან.

1914 წ. მარიამობისთვეში გამოვეცით სამხატვრო და სამეცნიერო კრებული „ცხოვრება და მეცნიერება"; ძლიერ ცუდ პირობებში და დროს მოგვიხდა პირველ ნომერის გამოშვება, კრებულის დაბეჭვდა თითქმის დამთავრებული იყო, რომ ომი გამოცხადდა. მაშინ აზრათ გვქონდა კრებული პერიოდიულათ გამოგვეშვა და ვემზადებოდით კიდეც მეორე კრებულისათვის, მაგრამ ომმა ხელი შეგვიშალა, ვინაიდან მომეტებული ნაწილი კრებულის თანამშრომელებისა ომში იყვენ გაწვეული. ეს იყო მიზეზი, რომ კრებულის გავრცელება ფართო საზოგადოებაში თავშივე ვერ მოხერხდა. მიუხედავათ ყოველივე დაბრკოლებისა, კრებული ამ ოთხი წლის განმავლობაში თითქმის სავსებით გაიყიდა რადგან დიდი იყო საერთოდ მოთხოვნილება ყოველივე სამეცნიერო ნაწარმოებისა მაინც ამ უკანასკნელ წელიწად ნახევრის განმავლობაში, როდესაც საქართველო ღებულობდა თავის ეროვნულ სახეს. დღეს კი, როდესაც ძველი რუსეთის ნანგრევებზე ერთ საუკეთესო სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობის პროცესში იმყოფება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა, სადაც სწავლა-განათლების საქმე, როგორც საშუალო, ისე უმაღლეს სასწავლებლებში ეროვნულ ნიადაგზე მიმდინარეობს, ამისათვის სამეცნიერო კრებული „ცხოვრება და მეცნიერება" რომლის შემდეგი ნუმერის გამოცემა ჩვენ განვიზრახეთ, არ იქნება უადგილო და დიდ სამსახურს გაუწევს საქართველოს რესპუბლიკის ყოველ მოქალაქეს, რადგან შიგ იქნება მოთავსებული ქართველ მეცნიერების ახალი გამოკვლევანი და ნაწარმოებნი.

სარედაქციო კომისიას, რომელიც უკვე შეუდგა მუშაობას და უკვე ხელთ აქვს ცნობილ ქართველ მეცნიერთა გამოკვლევანი, განზრახვა აქვს კრებულის მეორე ნუმერიც იმგვარივე ხასიათის იყოს, როგორიც პირველი კრებული დაყოფილი იქნება სამ ნაწილად: პირველ ნაწილში მოთავსებული იქნება ისტორიული წერილები, მეორეში—სააქიმო და საბუნებისმეტყველო ნაწარმოებნი, მესამე ნაწილში კი შეგროვებული ბიბლიოგრაფიული ცნობები ამ უკანასკნელ ხანებში გამოცემულ წიგნებისა. კრებულში მოთავსებული იქნება აგრეთვე სურათები და ნახატები.

სარედაქციო კომისია.

P. S. თანამშრომლებმა და მსურველებმა წერილები და გამოკვლევანი უნდა გამოგზავნონ შემდეგი მისამართით: ქუთაისი. ალექსანდრეს ქ. კ. ოცხელის წიგნის მიღაზია. „ცხოვრება და მეცნიერება"-ს. ამავე მისამართით ვთხოვთ ავტორებს და გამომცემლებს გამოგზავნონ საბიბლიოგრაფიოთ თავიანთი ნაწარმოებნი და გამოცემანი. ყოველ მასალის გამოგზავნა შეიძლება მხოლოდ ამ თვის დამლევამდე.

სარედაქციო კომისია.

წერილი რედ. მიმართ

„სახალხო საქმის" მე 307 ნომერში მოთავსებული იყო ჩემს შესახებ ქრონიკის სახით ცნობა, ვითომც მე ეგზეკუცია ჩამეყენებინოს სოფელ კოლავში და გლეხებისთვის გადამხდევინებინოს მთავრობის სასარგებლოდ 2000 მ., გარდა ამისა 400 მან. სხვა დამეხარჯოს მილიციონერების გამოსაკვებათ და სხვ... ეს ცნობა სიმართლეს არ შეიცავს. აღვნიშნავ საქმის ნამდვილ ვითარებას: დაახლოვებით ივნისის 9—11 რიცხვებში აღნიშნულ სოფლის აღმასრულებელ კომიტეტის წევრები მოცვივდენ ჩემთან დ გამომიცხადეს: ამას წინათ კოლაველ გლეხ ნიკო ამისულაშვილის 15—16 წლის ვაჟს აღმოაჩნდა ვინმე ვაჩნაძის ცხენის აღვირი, რის შესახებაც მივიღეთ სათანადო ზომები, მაგრამ სოფლის გლეხებმა გაბოლშევიკებულ ჯარისკაცების წასისიანებით მოითხოვეს აღნიშნულ გლეხის თვითგასამართლება, რის უფლებაც ჩვენ არ მივეცით და რისთვისაც გამოგვრეკესო,—და მოითხოვდენ ჩემგან დახმარებას აღელვებულ გლეხების დასამშვიდებლად, რომლებიც კანონის წინააღმდეგ ერეოდენ თავიანთივე ამორჩეულ კომიტეტის საქმეებში. მე, როგორც რაიონის კომისარი, მოვალე ვიყავ წავსულიყავ კოლავში გლეხების დასაწყნარებლად. ჩემს კოლავში მისვლამდე გლეხებს დაეპატიმრებინათ გლეხი ამისულაშვილი, დაეკლათ მისი კამეჩი და, გარდა ამისა, მოეთხოვათ 700 მან. ფული. გადავარჩინე გლეხი ამისულაშვილი სიკვდილს და მოვსთხოვე გლეხებს გამოეჩინათ ის პირნი, რომელთაც გამოიწვიეს აღელვება მათ შორის. მასთან მოვსთხოვე დაწყნარებულიყვნენ, წინააღმდეგ შემთხვევაში დავემუქრე სიღნაღის სახალხო გვარდიით. გლეხები დაწყნარდენ, მხოლოდ დამნაშავე პირები დამალეს, რისთვისაც მე დავაჯარიმე ისინი 2000 მან., რაც მეორე-მესამე დღესვე გადავეცი სიღნაღის მაზრის კომისარს ვ. გელაშვილს თავის ოქმით და რის საბუთიც ხელთა მაქვს. რაც შეეხება მილიციის ხარჯებს, რა თქმა უნდა გადავხდევინე სოფლის გლეხებს, როგორც დამნაშავე პირთ. როგორც მკითხველი ხედავს, გაზეთ „სახალხო საქმეს" საქმის გამოურკვევლად მოუთავსებია წერილი ჩემს შესახებ.

გურჯ. რაიონის კომ. ს. ოგანოვი.

ცნობები

ჯარის კაცი სამსონ მალაქიას-ძე ჯაში, რომელიც სხვადასხვა ფრონტებზე მსახურებდა და დაჭრილიც იყო, ფრონტის დაშლის შემდეგ შინ იმყოფებოდა და, როცა საჭირო შეიქნა, თავის ნებით გავიდა თავდაცვის საქმისთვის და მონაწილეობა მიიღო 10 აპრილს ვაშნარის ომში თათრების წინააღმდეგ. მას შემდეგ ის არა სჩანს. თუ ვინმემ რამე იცის მის შესახებ, გთხოვთ გვაცნობოთ მისს ძმებს ნესტორ და ჯაბა მალაქიას ძე ჯაშებს, სადგურ საჯევახოში.

ჯარისკაცი ექვთიმე კონსტანტინეს ძე კალანდარიშვილი ილიკო მსხალაძესთან ერთათ მსახურებდა მე-4 ქართულ პოლკში. ბათუმში აჭარის წყალთან ბრძოლის დროს ის უგზო უკვლოთ დაიკარგა. ვსთხოვ ყველა ნაცნობ ამხანაგებს და აგრეთვე დაწესებულებებს, თუ რამე იციან მის შესახებ, მაცნობონ შემდეგი მისამართით: ქ. ოზურგეთი, ილარიონ ლომაძეს.

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი
იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ.№ 9-53. (24—14)

ქალ. ქუთაისში
(მიხეილის ქუჩაზე, წითელ ხიდთან)
ქირურგიული და ქალთა სნეულების საავათმყოფო სამშობიარო განყოფილებით.
დასაწოლ ავათმყოფს იღებენ ყოველ დროს. (24—20)

ექიმი გ. მ. მუხაძე
იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ № 57; მფი ცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—77

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე
მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 16—65.

ექიმი დ. ჯავახიშვილი
მიიღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ ყოველ დღე კვირის გარდა, დილის 9—11 და საღამ. 5—7 ს. ბინა: ვერა, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფონი № 14—09.

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნ...
კ. ვოლოდინსკი
ყოფილი ასისტენტი ... მთავარი ... ... კლინიკისა
თვალის ავათმყოფობანი. ... სათვალეებისა. მიღება 12—2 სა... და 4—8 საათამდე. ნიკოლოზის ... № 32.

ექიმი ნ. დ. ტურიაშვილი
(მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უ... ვერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყ... ყოველ დღე შუადღის 12—2 და ... მოს 4—5 საათ. შინაგან სნეულ... ბებიო და საშვილოსნოს სნეულ... ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოეიშვილ... თიაქის გვერდით.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფ...
(მუდმივი საწოლებით)
ექიმი დონხინი...
ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. ... კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ... მყოფების მიღება ყოველ დღე 9 ს... დან 1 საათამდე და 4—7 ნახევა... ათამდე. მიხეილის პროსპექტი № ... (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) ... ავათმყოფები და საოპერაციები მ... ბიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5...

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმ ალექსანდრე დავითის ძის
პეპელიასი
იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფ... სით ავათმყოფებს (914—606 ის ... პუნება). ავათმყოფთა მიღება დ... 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს ... ათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პ... პექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს ... დაპირ. ტელეფონი 14—28.

ექიმი ი. გ. კონიევი.
იღებს შინაგან სნეულებით ავათმ... საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ... უბნის ქ. № 3. (24—...

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად—მალარიით (... ბა) დამისი შედეგებით დასნეულებ... სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ... ტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნ... ლებით ავათმყოფთ ყოველ დღე ... მოთი 5—7 საათამდე. ელექტრონ... და მასსაჟი. მისამართი: მოსკოვის ქ. № ... ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

მქ. ქალი რ. ბ. შიშლო-სააკაშვი...
მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნი... სიტეტისა და ედინბურგის მედიკო-ქი... რურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყო... დღე შინაგან, ქალთა და ვენერ... ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დ... გებას. სიფილისის წამლობა ახალი ... თოდებით. დილის 10—12 ს. და ს... მოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ... სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—...

სასურსათო საქმეთა სამინისტრო

ამით იწვევს პირთ, რომელთაც შეუძლიათ მიაწოდონ სამინისტროს რვაასი ათ... (800,000) ფუთი კრისტალური (მარცვლოვანი) მარილი. ამის შესახებ მსურველ... უნდა მისცენ წერილობითი განცხადება სასურსათო საქმის სამინისტროს კანცე... რიაში არა უგვიანეს ამა წლის 5 ენკენისთვის შუადღის 12 საათამდე. განცხა... ბაში უნდა იყოს აღნიშნული: 1) სახელი, მამის სახელი, გვარი და მისამა... მსურველისა; 2) მარილის ხარისხი და ალაგი მარილის შესყიდვისა; 3) დრო, ... როდის იქნება შემოტანილი მარილი; 4) ფასი „ფრანკო ვაგონი" საქართველ... რკ. გზ.; 5) პირობები ფულის გადახდისა. აგრეთვე მიიღება განცხადებები ნა... ლობრივ არანაკლებ ასი ათასისა (100,000) ფუთი მარილის მიწოდების შესა... ცნობებს პირობების შესახებ იძლევა სამინისტროს კანცელარიაში მიმწოდე... განყოფ. უფროსი ადანაია.

მიმწ. განყ. უფროსი ადანაია.

(1—1) სასურსათ. საქ. მინ. ლორთქიფანიძე.

საჯარო ვაჭრობა

ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება მიმდინარე წლის 7 სექ... ბერს, დღის 12 საათზე, განყოფილების შენობაში (რტიშჩევის და ბებუთოვის ... ჩების კუთხე) ნიშნავს **საჯარო ვაჭრობას.** იჯარით გაიცემა ამავე განყოფი... ბისათვის 12,000 ფუთი მშრალი, დატკეცილი თივის დამზადება. ფასის და ... ველგვარ პირობების ცალკე დახურულ პაკეტებით მიწოდება შეიძლება განყო... ლებაში საჯარო ვაჭრობის დაწყებამდის, ე. ი. 7 სექტემბრის დღის 12 საათამ...

თფილისის ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

განცხადება

საქართველოს რესპუბლიკის დადგენილების თანახმად გზათა სამინისტროს... უკვე შესდგა კომისია იმ საჩივრების გასარჩევად, რომლებიც აღძრული არიან ... იქნებიან საქართველოს სახაზინო რკინის გზების შტატ გარეშე დათხოვნილ ... სამსახურეთაგან. კომისია უკვე შეუდგა მუშაობას, რისთვისაც ყოველი საჩივა... შტატ-გარეშე დათხოვნილ რკინის გზის მოსამსახურეთაგან უნდა იქნეს შემო... ნილი ამ განცხადების გამოქვეყნებიდან ორი კვირის ვადაში, ვინაიდან ამ ვად... გასვლის შემდეგ არავითარი საჩივარი კომისიის მიერ მიღებული არ იქნება. ... ჩივარის შემოტანა შეიძლება ორი კვირის განმავლობაში, ყოველ დღე, გარდა ... მეებისა დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე, გზათა სამინისტროს კ... ცელარიის საიურისკონსულტოში პეტრე დიდის ქუჩა № 8.

კომისიის თავმჯდომარე გზათა სამინისტროს იურისკონსულტი კ. მიქელაძ...

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის" რედაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.

მეწრაფლ-მბეჭდავი სტამბა რუხაძისა, გაზეთის შესახვევი, № 1.